

Uutta oikeuskäytäntöä edellisen rikosasianajakurssin jälkeen (11/2021–10/2022)

Korkeimman oikeuden ennakkopäätökset

KKO:2021:84

Tuomioistuimen päätösvaltaisuus

Oikeudenkäyntimenettely - Jutun palauttaminen

Käräjäoikeus oli 31.7.2020 antamallaan tuomiolla ratkaissut elokuussa 2018 tehdyksi väitettyä lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevan asian oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n mukaisessa yhden tuomarin kokoonpanossa. Rikoksen tekoaikana voimassa olleen lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskeneen rikoslain 20 luvun 6 §:n 1 momentin (540/2011) mukainen enimmäisrangaistus oli neljä vuotta vankeutta. Sittemmin enimmäisrangaistus on 15.4.2019 voimaan tulleella lailla (486/2019) korotettu kuudeksi vuodeksi vankeutta. Käräjäoikeus oli ollut päätösvaltainen ratkaisemaan asian yhden tuomarin kokoonpanossa, eikä asiaa ollut pitänyt menettelyvirheen vuoksi palauttaa käräjäoikeuteen.

KKO:2021:86

Eurooppalainen pidätysmääräys

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen - Luovuttamispäätöksen täytäntöönpano-aika

Säilössä pitäminen - Tuomioistuimen toimivalta

Romanian kansalainen A oli 16.4.2021 tehdyllä Korkeimman oikeuden päätöksellä (KKO 2021:24) määrätty luovutettavaksi vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten Romaniaan ja pidettäväksi säilössä, kunnes hänet luovutetaan.

A on 6.10.2021 käräjäoikeudelle tekemässään hakemuksessa vaatinut, että hänet vapautetaan säilöstä, koska luovuttamispäätöksen täytäntöönpanolle säädetty määräaika oli päätynyt. Käräjäoikeus jätti vaatimuksen tutkimatta sillä perusteella, ettei se ollut toimivaltainen tutkimaan Korkeimman oikeuden lainvoimaista päätöstä.

Korkein oikeus katsoi, että A:lla oli oikeus saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi, olivatko säilössä pitämisen edellytykset edelleen voimassa. Kun kysymys oli luovuttamispäätöksen jälkeisten tapahtumien vaikutuksista, toimivaltainen tuomioistuin oli käräjäoikeus.

KKO:2021:87

Vahingonkorvaus - Korvauksen määrittäminen - Korvattava vahinko - Puhdas varallisuusvahinko

Yhtiön tilivaroja oli ollut takavarikoituna ja sittemmin ulosmitattuna usean vuoden ajan ennen kuin virheelliset verotuspäätökset oli kumottu. Yhtiöltä ulosmitatut varat oli palautettu veronkantolain (609/2005) 22 §:n mukaisella korolla lisättynä.

Kun yhtiö ei ollut esittänyt uskottavaa näyttöä saamatta jääneistä sijoitustuotoista tai muusta vahingosta, joka sille oli aiheutunut varojen käyttömahdollisuuksien menettämisestä, eikä sellaista näyttöä olisi ollut vaikeudetta saatavilla, vahingon määrä arvioitiin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 2 §:n 3 momentin nojalla. Yhtiölle ei katsottu aiheutuneen veronkantolain 22 §:n mukaista korkoa suurempaa vahinkoa. (Ään.)

KKO:2021:90

Rikokseen osallisuus - Yllytys - Avunanto

Murha

A ja B olivat painostaneet tai pakottaneet C:n surmaamaan X:n. C:lle luettiin syyksi surma sillä perusteella, että hän oli toiminut pakkotilaa muistuttavissa olosuhteissa.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, että A voitiin tuomita yllytyksestä murhaan ja B avunannosta murhaan, koska päätekijän C:n menettely täytti ulkoisesti arvioiden murhan tunnusmerkistön.

KKO:2022:1

Kunnianloukkaus

Perustuslaki - Euroopan ihmisoikeussopimus - Sananvapaus

Vapaana toimittajana ja tietokirjailijana työskennellyt A oli käsitellessään Facebook-kirjoituksessaan B:n aiemman käyttäytymisen perusteella olettaensa B:n aikomusta poliittisin tarkoituksin häiritä A:n julkista esiintymistä nimitellyt B:tä halventavasti. Korkein oikeus katsoi, että kirjoituksessa oli kyse arvostelusta, joka kohdistui B:n menettelyyn politiikassa tai siihen rinnastettavassa julkisessa toiminnassa ja joka koski yleistä mielenkiintoa herättävää aihetta. Ottaen huomioon B:n julkisuudessa esittämät tiettyjä ihmisryhmiä halventavat ja vihamieliset kannanotot, kirjoitusta kokonaisuutena arvioitaessa siinä käytettyjen ilmaisujen ei katsottu selvästi ylittäneen sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä. Syyte kunnianloukkauksesta hylättiin.

Ks. MF:n blogikirjoitus: [Olisiko korkeimman oikeuden tullut erikseen arvioida Johanna Vehkoon vahingonkorvausvelvollisuus – KKO 2022:1](#)

KKO:2022:2

Ihmiskauppa

Rikosten yhtyminen - Rikoksen yksiköinti

Rangaistuksen määrääminen - Rangaistuslajin valinta

A oli erehdyttämällä asianomistajia majoitusolosuhteista ja ansaintamahdollisuuksista Suomessa värvännyt heidät Thaimaasta Suomeen sekä kuljettanut, vastaanottanut ja majoittanut heidät käyttäen hyväkseen 26 asianomistajan A:sta ja majoitusleirin henkilökunnasta

riippuvaista asemaa ja turvatonta tilaa heidän saattamisekseen marjojen ja sienten keräämistä käsittävään pakkotyöhön ja majoitusolosuhteiden osalta ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin. A:n katsottiin menettellyllään syyllistyneen 26 ihmiskaupparikokseen.

Kysymys myös rangaistuksen määräämisestä ja lajivalinnasta ehdollisen ja ehdottoman vankeuden välillä. (Ään.)

KKO:2022:3

Oikeudenkäyntimenettely - Jatkokäsittelylupa - Muutosperuste - Ennakkoratkaisuperuste - Jutun palauttaminen

Oikeusapu - Avustajan palkkio

Käräjäoikeus oli peruuttanut oikeusapua saavan syytetyn avustajalle annetun määräyksen ja määrännyt uudeksi avustajaksi asianajaja A:n, joka ei yleisesti hoitanut asianajotehtäviä kyseisessä käräjäoikeudessa. A oli vaatinut palkkiota muun ohella toimeksiannon vastaanottamiseen liittyneistä toimenpiteistään ja pääkäsittelyyn saapumiseen kuluneelta matkajalalta sekä korvausta matkakuluista. Käräjäoikeus oli hylännyt nämä vaatimukset kokonaisuudessaan.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla, että hovioikeuden olisi pitänyt myöntää A:lle jatkokäsittelylupa muutos- ja ennakkoratkaisuperusteella. Korkein oikeus myönsi jatkokäsittelyluvan ja palautti asian hovioikeuteen. (Ään.)

13. Syyttäjä on asiaa käräjäoikeudessa käsiteltäessä ilmoittanut, ettei hänellä ole huomautettavaa A:n laskusta muutoin kuin siltä osin kuin avustaja oli laskuttanut matkustamisesta kotoaan Espoosta käsin. Syyttäjän mukaan matkakulut voitiin hyväksyä A:n toimistolta Lahdesta. **Kysymys on siten siitä, olisiko jatkokäsittelylupa pitänyt myöntää sillä perusteella, että käräjäoikeus oli hylännyt A:n palkkio- ja kuluvaatimuksen siltäkin osin kuin syyttäjällä ei ollut ollut sen johdosta huomautettavaa.**

22. Korkein oikeus toteaa mainittujen ratkaisujen osoittavan, että joissakin tilanteissa avustajalla, joka ei yleisesti hoida asianajotehtäviä kyseisessä tuomioistuimessa ja jonka käyttämiseen ei ole oikeusapulain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustetta, voi olla oikeus saada palkkiota matkustamisesta aiheutuvasta ajanhukasta ja korvausta matkakuluista. Palkkio ja korvaus on näissä tilanteissa määrätty käyttämällä perusteena paikkakuntaa, joka sijaitsee lähempänä istuntopaikkaa kuin avustajan todellinen lähtöpaikka, mutta kuitenkin vähintään oikeusavun palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentissa ja 11 §:n 2 momentissa matka-ajan ja -kulujen korvattavuuden suhteen alarajaksi säädetyn 20 kilometrin etäisyydellä.

24. Korkein oikeus toteaa, että matka-ajan ja matkakulujen korvaamiseen liittyy oikeuskäytännön kehittymisestä huolimatta edelleen epäselviä kysymyksiä sellaisten avustajien osalta, jotka eivät yleisesti hoida asianajotehtäviä kyseisessä tuomioistuimessa. Matka-ajan ja matkakulujen määräytymisperusteet eivät kaikilta osin ilmene oikeusapulaista tai sen nojalla annetusta asetuksesta

eivätkä ole oikeuskäytännössä vakiintuneet. Epävarmuutta liittyy sekä siihen, millaisissa tilanteissa edellä kuvatuista ratkaisuksista ilmeneviä oikeusohjeita on perusteltua soveltaa, että siihen, mitä paikkakuntaa lähtökohtana käyttämällä palkkio ja kulut voidaan tällaisessa tapauksessa määrätä. Merkityksellistä on myös se, että kyse on käytännössä varsin usein esille tulevasta ratkaisutilanteesta ja että tuomioistuinten ratkaisulinjojen yhdenmukaisuus ja ennakoitavuus on tärkeää erityisesti avustajan tehtäviä hoitavien kannalta. Nämä seikat huomioon ottaen Korkein oikeus katsoo, että kysymys on ollut sellaisesta oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 11 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettusta tilanteesta, jossa hovioikeuden olisi pitänyt myöntää jatkokäsittelylupa myös ennakkoratkaisuperusteella.

27. Käräjäoikeus on edellä mainituilta osin pitänyt A:n laskussaan esittämiä toimenpiteitä tapauksen olosuhteissa tarpeettomina. **Korkein oikeus toteaa, että tarpeellisuusharkinnassa keskeistä on arvioida toimenpiteiden merkitystä uuden avustajan tehtävän asianmukaisen hoitamisen kannalta. Avustajan vaihtamiseen johtaneilla syillä voi uudelle avustajalle määrättävän palkkion kannalta enää vain poikkeuksellisesti olla merkitystä.**

28. **Korkein oikeus katsoo, että käräjäoikeuden ratkaisun, jolla A:n laskussaan esittämiä toimenpiteitä on pidetty tarpeettomina ja palkkiovaatimus niiden osalta on hylätty, lopputuloksen oikeellisuutta on syytä epäillä muutospäätöksen edellyttämällä tavalla.** Jatkokäsittelylupa olisi siten pitänyt myöntää muutospäätöksellä myös tältä osin.

29. Asiassa on vielä arvioitava, voiko Korkein oikeus, joka myöntää jatkokäsittelyluvan, ottaa asian välittömästi ratkaistavakseen.

30. Kun Korkein oikeus kumoaa hovioikeuden ratkaisun, jossa hovioikeus ei ole myöntänyt valittajalle jatkokäsittelylupaa, asian käsittelyä on pääsääntöisesti jatkettava hovioikeudessa, koska hovioikeus ei ole antanut asiaratkaisua valittajan esittämiin vaatimuksiin (esimerkiksi KKO 2016:57, kohta 20 ja KKO 2013:45, kohta 12). Tätä on perusteltu oikeusastejärjestyksen noudattamisella ja muutoksenhakumahdollisuuksien turvaamisella. Tästä **vakiintuneesti noudatettusta lähtökohdasta on kuitenkin toisinaan poikettu, jos kysymys on ollut oikeudellisesti ja oikeudenkäyntiaineistoltaan selvästä asiasta eikä asianosaisen oikeusturvan takaamiseen liittyvistä syistä ole muuta johtunut (ks. KKO 2021:86, kohta 22).** Esimerkiksi ratkaisussa KKO 2013:45 avustajan palkkiota koskevaa ratkaisua oli oikaistu yksiselitteisen virheen korjaamiseksi.

31. Nyt kysymys ei ole tämän kaltaisesta oikeudellisesti selvästä tilanteesta, vaan avustajan palkkio- ja kulukorvausoikeutta koskevasta arvioinnista tilanteesta, joka on niin tulkinnanvarainen, että hovioikeuden olisi edellä kohdassa 24 todetulla tavalla pitänyt myöntää jatkokäsittelylupa ennakkoratkaisuperusteella. **Muutoksenhakujärjestelmämme ei, toisin kuin esimerkiksi Ruotsin laki, tunne mahdollisuutta poiketa oikeusastejärjestyksestä jatkokäsittelyluvan myöntämisestä koskevissa asioissaan sillä perusteella, että jatkokäsittelylupa myönnetään ennakkoratkaisuperusteella.** Korkein oikeus katsookin,

että tässäkin tapauksessa ei ole perustetta poiketa oikeusastejärjestyksestä, vaan asian käsittelyä on syytä jatkaa hovioikeudessa.

Tapani ja Antila: Katson Korkeimman oikeuden ratkaisusta poiketen, että asiaa ei ole syytä palauttaa hovioikeuteen jatkokäsittelyä varten, vaan valituksessa esitetyt vaatimukset voidaan ratkaista suoraan Korkeimmassa oikeudessa.

KKO:2022:4

Pakkokeino - Vangitseminen

Oikeudenkäyntimenettely

Käräjäoikeus oli määrännyt A:n vangittavaksi epäiltynä todennäköisin syin törkeästä huumausainerikoksesta. Hovioikeus katsoi, että rikosepäilylle ei ollut pakkokeinolain 2 luvun 11 §:n 1 momentissa edellytetyjä todennäköisiä syitä. Hovioikeus kuitenkin määräsi A:n vangittavaksi pykälän 2 momentin nojalla.

Vangitsemista ei ollut vaadittu pakkokeinolain 2 luvun 11 §:n 2 momentin nojalla, eikä asiassa ollut vedottu siihen, että odotettavissa olisi lisäselvitystä, jonka vuoksi vangitseminen olisi erittäin tärkeää. Hovioikeus ei olisi saanut oma-aloitteisesti ottaa tutkittavakseen lisäselvitykseen liittyvän vangitsemisen edellytyksiä. (Ään.)

Hovin ratkaisu HelHO:2020:15, valituslupa myönnettiin alun perin siitä oliko puolustuksen direktiivinmukaista tiedonsaantioikeutta kunnioitettu.

KKO:2022:5

Pakkokeino - Etsintä - Yleinen kotietsintä

Oikeudenkäyntimenettely - Prosessinjohto

A:n asunnossa oli toimitettu kotietsintä sillä perusteella, että hänen epäiltiin syyllistyneen kiskonnantapaiseen työsyRJintään.

Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta, kun hovioikeus oli pyytänyt poliisia täydentämään vastaustaan esittämällä selvitystä rikosepäilyn perusteista ja katsonut osaksi täydennyksen perusteella, että kotietsinnälle oli ollut lain mukaiset edellytykset.

11. Korkein oikeus on vangitsemista koskevassa ratkaisussaan KKO 2022:4 (kohta 7) katsonut, että vaatimuksen esittäjän on vedottava niihin seikkoihin, joihin pakkokeinon käyttäminen perustuu, ja esitettävä niistä selvitys. Epäselvissä tilanteissa tuomioistuimen voi kuitenkin olla tarpeen selvittää vaatimuksen perusteita prosessinjohtovelvollisuutensa nojalla, mutta tällöinkin tuomioistuimen on varmistettava, että käsittelyssä noudatetaan kuulemisperiaatetta niin, että rikoksesta epäillyn puolustautumismahdollisuudet toteutuvat.

12. Korkein oikeus toteaa, että samoja periaatteita noudatetaan myös kotietsinnän laillisuutta tutkittaessa. Jos asianosaisen esitys on epäselvä tai puutteellinen, **tuomioistuimella on velvollisuus kysymyksillä tai täydentämismenettelyllä pyrkiä asiaa selvittämään.** Vastauksen täydentämisellä voidaan tällöin

pyrkii saamaan täsmennystä vastauksessa esitettyyn **selvitykseen niistä tiedoista ja asiakirjoista, joiden perusteella poliisi on tehnyt kotietsintäpäätöksen, mutta ei rikastamaan oikeudenkäyntiaineistoa**. Edellä todettujen periaatteiden mukaisesti vastapuolelle tulee varata tilaisuus ja riittävästi aikaa lausua täydennetystä vastauksesta.

19. Korkein oikeus toteaa, että **jo poliisin hovioikeudelle antamasta vastauksesta ilmenee, että poliisilla oli hallussaan aineistoa, jonka perusteella kotietsintäpäätöstä tehtäessä A:ta oli ollut syytä epäillä kiskonnantapaisesta työsyrynnästä**. Vastauksessa ei kuitenkaan hovioikeuden mukaan ollut todettu konkreettisesti niitä aineistosta ilmeneviä seikkoja, joiden perusteella kotietsinnän edellytyksiä oli arvioitu, minkä vuoksi hovioikeus on pyytänyt poliisia täydentämään vastausta. Korkein oikeus toteaa, että hovioikeuden täydennyspyyntö on siten kohdistunut vastauksessa esitettyjen seikkojen tarkentamiseen **eikä hovioikeus näin menetellen ole kehottanut poliisia esittämään esimerkiksi uusia seikkoja tai todisteita rikosepäilyn perusteista**. Hovioikeus on täydennyspyynnöllään täyttänyt prosessinjohdollisen velvollisuutensa selventää poliisin antamaa selvitystä niistä perusteista, joiden nojalla kotietsintäpäätös oli tehty.

KKO:2022:6

Oikeudenkäyntimenettely - Jatkokäsittelylupa - Muutosperuste - Painava syy

Liikenneturvallisuuden vaarantaminen - Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Tekoaikaan 16-vuotias A oli kuljettanut kevytmootoripyörää yöaikaan keula ylös nostettuna ja törmännyt risteyksessä hänen eteensä ajaneeseen henkilöautoon, jonka kuljettajalla oli väistämisvelvollisuus. Käräjäoikeus oli lukenut A:n syyksi törkeän liikenneturvallisuuden vaarantamisen nuorena henkilönä. Hovioikeus ei ollut myöntänyt A:lle jatkokäsittelylupaa.

Korkein oikeus katsoi, että tieliikennelaissa säädetyn yleisen huolellisuusvelvollisuuden rikkominen ei yksinään täytä törkeän liikenneturvallisuuden vaarantamisen ankaroittamisperustetta. Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, että hovioikeuden olisi pitänyt myöntää A:lle jatkokäsittelylupa muutosperusteella ja painavan syyn perusteella.

KKO:2022:7

Rangaistuksen määrääminen - Rangaistuksen mittaaminen - Rangaistuslajin valinta

Kiristys

A:n syyksi oli luettu noin kolmen vuoden aikana tehty, eri asianomistajiin kohdistuneet 41 kiristystä ja 37 kiristysten yritystä, joiden tekotapa oli samankaltainen. A oli saatuaan seuranhakupalstan välityksellä yhteyden asianomistajaan esiintynyt ensin nuorena tyttönä lähettämällä asianomistajalle viestejä sekä valokuvia ja sitten tytön vanhempana esiintyen vaatinut asianomistajalta rahaa vastineeksi siitä, ettei tee asianomistajasta rikosilmoitusta tai julkista asiaa. Rikoksilla oli aiheutettu asianomistajille yhteensä 60 000 euron vahinko. Kysymys rangaistuksen määräämisestä.

18. A:n syyksi luetut teot muodostavat **ajallisen ja toiminnallisen jatkumon**, jossa toiminnan motivaatioperusta on pysynyt samana siitäkin huolimatta, että jokainen rikos on edellyttänyt erillistä päätöksentekoa. Oikeuskäytännössä on edellä kohdassa 9 todetun mukaisesti katsottu, että tällaisessa tapauksessa aina **uudesta rikoksesta johtuva kokonaisrangaistusta lisäävä vaikutus on vähäisempi kuin tilanteessa, jossa rikoksilla ei ole mitään keskinäistä yhteyttä**.

20. Ottaen huomioon kokonaisuudessaan tekojen suuri määrä, pitkä tekoaika, teoilla saatu merkittävä taloudellinen hyöty sekä lukuisille asianomistajille aiheutettu taloudellinen vahinko ja henkinen kärsimys Korkein oikeus katsoo, että oikeudenmukainen yhteinen rangaistus A:n syyksi luetuista kiristysrikoksista ennen mahdollisen lieventämisperusteen vaikutusta on 2 vuotta 4 kuukautta vankeutta.

21. Hovioikeus on alentanut rangaistusta 4 kuukaudella, koska **A:n on katsottu nopeuttaneen ja helpottaneen asian selvittämistä**. Korkein oikeus katsoo, ettei lieventämisperusteen soveltamista ole aihetta arvioida toisin kuin hovioikeus. Oikeudenmukainen yhteinen rangaistus on siten 2 vuotta vankeutta.

23. Korkein oikeus toteaa johtopäätöksensä, että **tuomittaessa kahden vuoden pituinen vankeus täysikäisenä rikoksen tehneelle vastaajalle vankeuden ehdolliseksi määrääminen edellyttää painavia perusteita**. Se, että A:ta ei ole ennen nyt kysymyksessä olevia tekoja tuomittu rikoksista, ja se, että teoista on kulunut jo lähes viisi vuotta, eivät ole riittäviä perusteita vankeuden ehdolliseksi määräämiselle. Kun asiassa ei ole ilmennyt muitakaan tällaisia perusteita, vankeus on tuomittava A:lle ehdottomana.

KKO:2022:8

Vainoaminen

Sananvapaus

A oli julkaissut Facebookin julkisilla sivuilla ja Twitterissä suuren määrän toimittaja B:tä pilkkaavia ja halventavia viestejä, joista B oli saanut tiedon. Samaan aikaan A oli lähettänyt B:lle lukuisia tapaamisehdotuksia sisältäneitä yksityisviestejä.

A:n katsottiin julkaisuillaan ja viesteillään ottaneen toistuvasti yhteyttä B:hen. Kun A:n menettely oli lisäksi oikeudetonta ja omiaan aiheuttamaan ahdistusta B:ssä, A:n syyksi luettiin vainoaminen.

Jessikka Aron tapaus, syytettynä Johan Bäckman

KKO:2022:10

Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen - Julkisen vallan käyttö

Poliisi - Poliisimiehen toimimisvelvollisuus

A oli huutanut asunnossaan tappouhkauksia poliisiksi tietämälleen naapurilleen B:lle. Tämän jälkeen A oli mennyt B:n asunnon ovelle, jolloin B oli avannut oven ja ottanut A:n

hallintaotteeseen ja lähtenyt kuljettamaan tätä pois. A oli rimpuillut vastaan, ja B oli saanut vammoja. A:ta syytettiin virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta.

Korkein oikeus katsoi, että vapaa-aikaansa viettämässä ollut poliisimies B ei ollut suorittanut julkisen vallan käyttöä sisältävää virkatointia. B:n menettelyä vastustanut A ei ollut syylistynyt virkamiehen väkivaltaiseen vastustamiseen.

KKO:2022:11

Huumausainerikos - Törkeä huumausainerikos

Rangaistuksen määrääminen - Rangaistuksen mittaaminen

A oli ylläpitänyt TOR-verkossa anonyymiä keskustelupalstaa, joka oli hänen tietensä toiminut laajamittaisen huumausainekaupan markkinapaikkana. A:n oli muun ohella selvitetty aktiivisilla toimenpiteillään parantaneen keskustelupalstan toimivuutta vastaamaan kasvaneen huumausainekaupan tarpeita sekä ohjeistaneen kaupankäyntiä keskustelupalstalla.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevin perustein, että A:n tekoa oli pidettävä rikoslain 50 luvun 1 §:n 4 kohdassa tarkoitettuna huumausaineen välittämisenä.

Kysymys myös rangaistuksen määräämisestä.

A tuomitaan hovioikeuden hänen syykseen lukemien rikosten asemesta törkeästä huumausainerikoksesta, tekoaika 12.3.2015-31.10.2017, 5 vuodeksi 6 kuukaudeksi vankeuteen.

KKO:2022:12

Veropetos - Törkeä veropetos

Arvonlisävero

Euroopan unionin oikeus

A oli tuonut Suomeen toisesta EU:n jäsenvaltiosta savukkeita, jotka oli salakuljetettu sinne unionin tulli- ja veroalueen ulkopuolelta. Savukkeet oli veron välttämistarkoituksessa jätetty Tullille ilmoittamatta. Hovioikeus oli tuominnut A:n törkeästä veropetoksesta vältetyn valmisteveron ja tullivelan osalta mutta hylännyt syytteen arvonlisäveron osalta sillä perusteella, että Suomen valtio ei ollut toimivaltainen kantamaan arvonlisäveroa.

Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että savukkeet olivat olleet tulossa taloudelliseen vaihdantaan ja kulutuksen kohteeksi Suomessa ja että Suomen valtio oli toimivaltainen kantamaan arvonlisäveron. A oli siten menettelyllään syylistynyt törkeään veropetokseen myös vältetyn arvonlisäveron osalta.

KKO:2022:13

Rangaistuksen määrääminen - Rangaistuksen mittaaminen - Elinkautinen vankeusrangaistus - Rangaistusasteikon lieventäminen

Syyntakeisuus

A oli syyllistynyt alentuneesti syyntakeisena murhaan sekä eräisiin muihin rikoksiin.

Korkein oikeus katsoi, että elinkautisen vankeusrangaistuksen tuomitsemiseen alentuneesti syyntakeiselle ei ollut perusteita, vaikka murhaan liittyi arvioitavana olevassa tapauksessa menettelyn moitittavuutta korostavia piirteitä.

A tuomittiin määräaikaiseen vankeusrangaistukseen.

KKO:2022:15

Puolustaja - Puolustajan palkkio - Palkkion korottaminen

Vastaajaa oli syytetty murhasta. Hän oli tunnustanut menettelleensä syytteen teonkuvauksessa kerrotulla tavalla mutta katsonut syyllistyneensä murhan sijasta tappoon. Vastaajalle oli määrätty puolustaja. Korkeimmassa oikeudessa oli ratkaistavana, pitääkö puolustajan palkkiota korottaa puolustajan tehtävään liittyneen vastuun suuruuden perusteella.

Korkein oikeus katsoi, ettei puolustajan vastuuta voitu pitää tavallista tuntuvasti suurempana yksinomaan sillä perusteella, että asialla oli vastaajalle erityinen merkitys. Arvioinnissa oli otettava huomioon myös muut seikat, jotka tosiasiallisesti vaikuttavat puolustajan tehtävän vastuullisuuteen. Korkein oikeus ei korottanut palkkiota.

KKO:2022:18

Vahingonkorvaus - Julkisyhteisön korvausvastuu - Korvauksen määrääminen

Ulosottomies oli ulosmitannut A:n saamaa korvausta pysyvästä haitasta vastoin ulosotto-kaareissa säädettyä ulosmittauskieltoa. Ulosmitatut varat oli tilitetty A:n velkojille.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, että A:lla oli ollut pätevä syy olla hakematta muutosta virheellisiin ulosmittauspäätöksiin. Hän ei siten ollut menettänyt oikeuttaan vahingonkorvaukseen vahingonkorvauslain 3 luvun 4 §:n perusteella.

Virheellisten ulosmittausten ja varojen tilittämisen seurauksena A:n velkojen määrä oli vähentynyt. Tästä huolimatta Korkein oikeus katsoi, että asian olosuhteissa A:n taloudellinen asema oli ulosmittausten vuoksi heikentynyt siten, että A:lle oli aiheutunut korvattavaa vahinkoa. (Ään.)

19. A:n mukaan hänellä ei ollut ulosmitattavaa varallisuutta, joten ulosottoasian vireilläolon olisi tullut päättyä varattomuusesteeseen. A:n heikkoa taloudellista tilaa osoittaa se, että hänelle on myöhemmin samana vuonna, kun virheellinen ulosmittaus havaittiin, vahvistettu yksityishenkilön velkajärjestelyyn perustuva maksuohjelma. A:lta ei myöskään ollut saatu ulosmitattua muita varoja tai omaisuutta kuin ulosmittauskiellon vastaisesti ulosmitatut vahingonkorvaussaatavat.

20. Pysyvän haitan korvausta koskeva ulosmittauskielto on ulosottokaaren 4 luvun 20 §:ssä säädettyin edellytyksin voimassa pysyvästi. Ulosmittauskiellon vastaisesti ulosmitattu määrä on merkinnyt sitä, että A:n käytettävissä ei ole ollut hänelle kuuluneita varoja.

Suomen valtio velvoitetaan suorittamaan A:lle vahingonkorvausta (vaaditun mukaisesti) 5 071,90 euroa viivästyskorkoineen.

KKO:2022:19

Ylimääräinen muutoksenhaku - Tuomion purkaminen rikosasiassa - Tuomion purkamisen syytetyn vahingoksi

A:n syyksi oli lainvoiman saaneella tuomiolla luettu törkeä huumausainerikos. Syyttäjä vaati tuomion purkamista A:n vahingoksi, koska syyttäjän mukaan A:n tekemän huumausainerikoksen kohteena oli ollut merkittävästi suurempi määrä huumausainetta ja uuden selvityksen perusteella oli todennäköistä, että A olisi tuomittu olennaisesti ankarampaan rangaistukseen.

Korkein oikeus katsoi, että lainvoimaista tuomiota ei voitu oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla purkaa, vaikka tekoa arvioitaisiin rangaistuksen mittaamisessa aikaisempaa olennaisesti ankarammin, **kun tekoon ei tulisi sovellettavaksi ankarampi rangaistussäännös kuin hakemuksen kohteena olevassa tuomiossa**. Syyttäjän hakemus hylättiin.

KKO:2022:20

Oikeudenkäyntimenettely - Prosessinjohto

Pääkäsittely hovioikeudessa - Poissaolo oikeudesta vastaajana

Hovioikeudessa valittajana ollut rikosasian vastaaja oli kutsuttu hovioikeuden pääkäsittelyyn uhalla, että valitus voidaan jättää sillensä, jos hän ei saavu pääkäsittelyyn henkilökohtaisesti, tai mikäli hän käyttää asiamiestä, uhalla että asia voidaan hänen henkilökohtaisesta poissaolostaan huolimatta ratkaista. **Hovioikeus jätti pääkäsittelyssä asiamiehen edustamana olleen vastaajan valituksen sillensä.**

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, että valitusta ei olisi saanut jättää sillensä. Sen sijaan **hovioikeuden olisi pitänyt arvioida, voidaanko pääkäsittely toimittaa vastaajan poissaolosta huolimatta tai onko asiassa järjestettävä uusi pääkäsittely vastaajan kuulemiseksi**. Hovioikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen vuoksi hovioikeuden ratkaisu poistettiin ja asia palautettiin hovioikeuteen uudelleen käsiteltäväksi. (Ään.)

KKO:2022:23

Pakkokeino - Takavarikko

A Oyj tarjosi virtuaalisen erillisverkon (VPN) avulla toteutettavaa palvelua, joka salasi palvelun käyttäjän todellisen IP-osoitteen. Keskusrikospoliisi oli vieraan valtion oikeusapupyynnön perusteella takavarikoinut vieraassa valtiossa vireillä olevaan rikostutkintaan liittyen A Oyj:n hallusta lokitietoja, jotka muun ohella paljastivat käyttäjän todellisen IP-osoitteen.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, että A Oyj:tä oli pidettävä viestinnän välittäjänä ja että pakkokeinolain 7 luvun 4 §:n **mukainen takavarikoimis- ja jäljentämiskielto koski myös viestinnän välittäjän hallussa olevaa säännöksessä tarkoitettua tunnistamistietoa**. A Oyj:n hallusta ei saanut **takavarikoida eikä jäljentää** yksityisyyden suojan alaan kuuluvia tunnistamistietoina pidettäviä lokitietoja.

KKO:2022:24

Oikeudenkäynnin julkisuus - Henkilöllisyyden julkisuus - Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuus - Tuomioistuimen ratkaisun julkisuus

Salassapito - Salassapitoaika

Salassapitorikosta ja yksityiselämää loukkaavaa tiedon levittämistä koskevassa rikosasiassa oli käsitelty erityisen arkaluonteisia tietoja asianomistajien yksityiselämästä. Sen vuoksi asianomistajien henkilöllisyys tuomioissa ja muu oikeudenkäyntiaineisto oli määrätty oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984) nojalla salassa pidettäviksi. Salassapitoaika oli määrätty päättymään 18 vuoden kuluttua asian vireilletulosta.

Korkein oikeus pidensi salassapitoaikaa asianomistajan hakemuksen mukaisesti 40 vuodella.

KKO:2022:25

Kalastus - Kalastusrikkomus

Perustuslaki - Perusoikeudet - Asetuksen soveltamisrajoitus

KP-sopimus

Syyttäjä vaati paikalliselle saamelaiselle A:lle rangaistusta kalastusrikkomuksesta. A oli kalastanut lohta seisovalla verkolla Utsjoessa sallitun kalastuskauden ulkopuolella elokuussa vastoin kalastuslain nojalla säädettyä valtioneuvoston asetusta kalastuksesta Tenojoen vesistön sivuvesistöissä (297/2017).

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla, että asetuksen kalastuskautta koskeva säännös oli ristiriidassa A:lle saamelaisena perustuslain 17 §:n 3 momentissa turvattujen oikeuksien kanssa. Asetuksen säännös jätettiin perustuslain 107 §:n nojalla soveltamatta, ja syyte kalastusrikkomuksesta hylättiin.

KKO:2022:26

Luvaton pyynti

Kalastus

Perustuslaki - Perusoikeudet - Perustuslain etusija

KP-sopimus

Syyttäjä vaati paikallisille saamelaisille A:lle, B:lle, C:lle ja D:lle rangaistusta luvattomasta pyynnistä heidän kalastettuaan vieheellä ja vavalla valtion vesialueella Vetsijoessa ilman Metsähallituksen lupaa.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla kalastuslain 10 §:n 2 momentin (379/2015) mukaisen lohen ja taimenen nousualueen erillisen kalastusluvan siihen liitettyine lupakäytäntöineen aiheuttavan niin merkittäviä rajoituksia paikallisille saamelaisille, että säännöksen soveltaminen olisi ilmeisessä ristiriidassa heille perustuslain 17 §:n 3 momentissa turvattujen oikeuksien kanssa. Kalastuslain säännös jätettiin perustuslain 106 §:n nojalla soveltamatta, ja syyte luvattomasta pyynnistä hylättiin.

KKO:2022:28

Ylimääräinen muutoksenhaku - Menetetyn määräajan palauttaminen

A oli haastettu yhdyskuntapalvelun muuntamista koskevaan käräjäoikeuden pääkäsittelyyn uhalla, että asia voitiin ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. A ei ollut ollut paikalla pääkäsittelyssä, jonka päätteeksi käräjäoikeus oli julistanut tuomion. Käräjäoikeus oli käsittelyä seuraavana päivänä lähettänyt postitse A:lle ilmoituksen tuomitusta seuraamuksesta sekä muutoksenhakuohjeet.

A vaati muutoksenhakuajan palauttamista sillä perusteella, että **käräjäoikeuden lähettämä kirje ei ollut postinkulun häiriön vuoksi saapunut hänelle eikä hän siksi ollut saanut ajoissa tietoa tuomiosta.**

Korkein oikeus katsoi, että A:n väitettä kirjeen saapumatta jäämisestä voitiin pitää uskottavana. Kun A oli kuitenkin tiennyt asian käsittelypäivän, hänen voitiin kohtuudella edellyttää selvittävän tuomion sisällön tyytymättömyyden ilmoitukselle säädetyssä määräajassa. Hakemus menetetyn määräajan palauttamisesta hylättiin. Vrt. KKO:2002:99

KKO:2022:29

Eurooppalainen pidätysmääräys

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen - Suhteellisuusperiaate - Säilöön ottaminen - Tuomioistuimen toimivalta

Käräjäoikeus oli hylännyt syyttäjän vaatimuksen A:n luovuttamisesta Puolaan syytetoimenpiteitä varten ja kumonnut A:lle määrätyn matkustuskiellon lausumatta syyttäjän vaatimuksesta A:n pitämisestä säilössä, kunnes päätös on tullut lainvoimaiseksi. Käräjäoikeus oli katsonut luovuttamisen kokonaisuutena arvioiden suhteellisuusperiaatteen vastaiseksi.

Korkein oikeus katsoi päätöksestä tarkemmin ilmenevillä perusteilla, että suhteellisuusperiaatetta ei voitu pitää perusteena luovuttamisesta kieltäytymiselle. Korkein oikeus määräsi A:n luovutettavaksi Puolaan syytetoimenpiteitä varten. Korkeimmalla oikeudella oli EU-luovuttamislain nojalla toimivalta tutkia syyttäjän valituksessaan esittämä säilöön ottamista koskeva vaatimus ja A määrättiin säilöön otettavaksi luovuttamisen täytäntöönpanon turvaamiseksi.

KKO:2022:30

Yksityiselämän suoja - Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen

Sananvapaus

Sanomalehden verkkoversiossa julkaistussa artikkelissa oli kerrottu X:n avioliiton solmimiseen liittyvistä seikoista sekä häntä koskevista rikosepäilyistä. Artikkelissa ei ollut mainittu X:n nimeä, mutta **artikkelin yhteydessä oli ollut linkki sen lähteenä käytettyyn toisessa verkkolehdestä julkaistuun artikkeliin, jossa X oli mainittu nimeltä.**

Kysymys siitä, olivatko artikkelin kirjoittanut toimittaja ja sanomalehden päätoimittaja syyllistyneet yksityiselämää loukkaavaan tiedon levittämiseen.

43. På ovan nämnda grunder anser Högsta domstolen att båda åtalspunkterna bör förkastas. Eftersom A och B således inte har kränkt X:s privatliv eller heder

genom en straffbar handling på det sätt som avses i 5 kap. 6 § 1 mom. 1 punkten skadeståndslagen **bör också hans skadeståndsyrkande förkastas.**

KKO:2022:31

Virkarikos - Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen

Tuomari

Rangaistuksen määrääminen - Rangaistuslajin valinta - Rangaistukseen tuomitsematta jättäminen

Käräjätuomari oli laiminlyönyt antaa haasteen rikosasiassa joutuisasti, minkä vuoksi syyte-oikeus oli vanhentunut ennen haasteen tiedoksiantoa. Tämän jälkeen käräjätuomari oli tuominnut vastaajan vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka syyte-oikeus oli vanhentunut.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevin perustein, että käräjätuomari oli syyllistynyt tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen. Vrt. KKO:2020:78

Rangaistuksen tuomitsematta jättämiselle ei ollut edellytyksiä, ja seuraamukseksi määrättiin varoitus.

KKO:2022:32

Viestintärikos - Viestintäsalaisuuden loukkaus

Rikokseen osallisuus - Rikoksen tekijä - Välillinen tekeminen

Työnantajan edustaja A oli B:n työsuhteen päättymisen jälkeen pitänyt auki tämän työsähköpostiosoitetta ja antanut muiden työntekijöiden tehtäväksi seurata sähköpostia. Korkein oikeus katsoi A:n syyllistyneen viestintäsalaisuuden loukkaukseen tekijänä.

KKO:2022:34

Oikeudenkäyntimenettely - Poissaolo oikeudesta vastaajana

Vastaaja oli kutsuttu tuomioistuimeen uhalla, että asia voidaan tutkia ja ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Vastaaja oli jäänyt henkilökohtaisesti pois pääkäsittelystä, jossa häntä oli edustanut oikeudenkäyntiasiamies. Käräjäoikeus oli tuominnut vastaajan huumausaineen käyttörikoksesta, rattijuopumuksesta, kolmesta kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta ja näpistyksestä 80 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Hovioikeus kumosi käräjäoikeuden tuomion vastaajan valituksesta ja palautti asian käräjäoikeuteen.

Kysymys siitä, oliko vastaaja voitu kutsua käräjäoikeuden pääkäsittelyyn uhalla, että asia voidaan tutkia ja ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta ja siitä, oliko asia voitu tutkia ja ratkaista vastaajan henkilökohtaisesta poissaolosta huolimatta.

23. Korkein oikeus katsoo edellä todetuilla perusteilla, että A on voitu kutsua pääkäsittelyyn uhalla, että asia voidaan tutkia ja ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta ja että asian tutkiminen ja ratkaiseminen pääkäsittelystä ei ole vaatinut hänen henkilökohtaista läsnäoloaan. Käräjäoikeudessa ei siten ole tapahtunut oikeudenkäyntivirhettä eikä asian palauttaminen käräjäoikeuteen uudelleen käsiteltäväksi ole ollut perusteltua.

KKO:2022:36

Eurooppalainen pidätysmääräys

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen - Luovuttamispäätöksen täytäntöönpano-aika

Säilössä pitäminen

Romanian kansalainen A oli määrätty luovutettavaksi vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten Romaniaan ja pidettäväksi säilössä, kunnes hänet luovutetaan. Luovuttamispäätöstä ei kuitenkaan ollut pantu täytäntöön, viimeksi sen johdosta, että A oli hakenut turvapaikkaa Suomesta. A:ta oli jatkuvasti pidetty säilössä Keskusrikospoliisin päätöksenteon varassa.

Ks. KKO:2021:24 KKO:2021:86

Turvapaikkahakemusta ei voitu pitää EU-luovuttamislain 46 §:ssä tarkoitettuna ylivoimaisena esteenä. Menettely ylivoimaisen esteen toteamiseksi ja säilössäpidon jatkamiseksi ei myöskään täyttänyt eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen vaatimuksia. **A:n säilössä pitämiselle ei ole ollut laillisia edellytyksiä alkuperäisen määräajan päättymisen jälkeen.**

KKO:2022:37

Huumausainerikos - Törkeä huumausainerikos

Rangaistuksen määrääminen - Rangaistuksen mittaaminen - Koventamisperusteet

Järjestäytyneen rikollisryhmän jäsen A oli viljellyt kannabiskasveja vuokraamallaan kiinteistöllä. Rikoksen tekemiseen oli osallistunut kaksi muuta henkilöä, joista toinen oli ollut saman rikollisryhmän jäsen.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevin perustein katsottiin, että asiassa ei ollut esitetty riittävää näyttöä siitä, että A oli tehnyt hänen syykseen luetun törkeän huumausainerikoksen osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa. (Ään.)

KKO:2022:38

Tuomioistuimen toimivalta - Suomen tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta

Rikosoikeuden soveltamisala - Kaksoisrangaistavuuden vaatimus

Vastaajaa syytettiin ulkomailla tehdyistä Suomen kansalaisiin kohdistuneista rikoksista.

Kysymys suomalaisen tuomioistuimen toimivallasta erityisesti kaksoisrangaistavuuden vaatimuksen täyttymisen kannalta. Lisäksi kysymys siitä, millainen selvitys vieraan valtion laista oli riittävä, kenen toimesta selvitys oli esitettävä ja oliko käräjäoikeus menetellyt virheellisesti hankkiessaan itse lisäselvitystä.

14. Kuten edeltä ilmenee, syyttäjän on haastehakemuksessa ilmoitettava ne seikat, joihin tuomioistuimen toimivalta perustuu, jollei toimivalta muutoin ilmene haastehakemuksesta. Siinä tapauksessa, että Suomen lain soveltaminen edellyttää teon rangaistavuutta myös tekopaikan lain mukaan, syyttäjän tulee esittää tästä seikasta selvitystä syytettä nostaessaan. Harkitessaan sitä, onko

vieraan valtion lain sisällöstä esitetty tuomioistuimen toimivallan perusteen arvioimiseksi riittävää selvitystä, tuomioistuin voi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 4 §:n nojalla kehottaa asianosaista esittämään tarkempaa selvitystä lain sisällöstä tai hankkia sellaista itse.

37. Espanjan laista esitetyn selvityksen perusteella Espanjassa tehdyiksi väitettyjen syytekohtien 5, 6, 13-17, 20 ja 21 mukaiset teot ovat rangaistavia tekopaikan lain mukaan ja näissä syytekohtissa kuvatuista rikoksista voitaisiin tuomita rangaistus myös Espanjan tuomioistuimessa. Syyte voidaan siten näiden syytekohtien osalta tutkia. Armeniassa ja Saksassa tehdyiksi väitettyjen rikosten osalta kaksoisrangaistavuuden vaatimus ei sen sijaan täyty, ja tämän vuoksi syytekohtat 2, 7, 9-12 ja 18 on jätettävä tutkimatta.

KKO:2022:40

Muutoksenhaku - Muutoksenhakuoikeus

Oikeudenkäyntimenettely - Pääkäsittely hovioikeudessa - Tiedoksianto

Hovioikeus oli jättänyt päätöksellään rikosasian vastaajan A:n valituksen sillensä, koska A oli jäänyt pois pääkäsittelystä. Muutoksenhakuohjauksen mukaan päätökseen ei saanut haakea muutosta, mutta valittajalla oli oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 22 §:n mukaisesti oikeus saattaa valitus uudelleen käsiteltäväksi, mikäli hänellä oli ollut laillinen este, jota hän ei ollut voinut ajoissa ilmoittaa. Hovioikeus hylkäsi päätöksellään A:n pyynnön valituksen uudelleen käsittelemisestä. **Korkein oikeus katsoi, että muutoksenhakuohjaus oli ollut virheellinen, ja ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla tutki A:n valituksen myös siltä osin kuin siinä oli vedottu siihen, että hän ei ollut saanut kutsua pääkäsittelyyn laillisesti tiedokseen.**

Hovioikeus oli tiedusteltuaan pääkäsittelyn ajankohdan sopivuutta lähettänyt A:n puolustajalle sähköpostin välityksellä vahvistuksen pääkäsittelyn ajasta ja paikasta. Tämän jälkeen hovioikeus oli lähettänyt kutsun pääkäsittelyyn postitse valituksessa ilmoitettuun A:n puolustajan osoitteeseen.

Korkein oikeus katsoi A:n saattaneen todennäköiseksi, ettei postitse lähetetty kutsu ollut saapunut perille, joten sitä ei ollut annettu laillisesti tiedoksi. Hovioikeuden sähköpostitse lähettämä vahvistus pääkäsittelyn ajankohdasta ei ollut laissa tarkoitettu kutsu pääkäsittelyyn. Hovioikeus oli siten menetellyt virheellisesti jättäessään valituksen sillensä, ja asia palautettiin hovioikeuteen. (Ään.) Ks. KKO:2020:47

KKO:2022:43

Rangaistuksen määrääminen - Yhteinen rangaistus - Aikaisemmin tuomitun vankeusrangaistuksen huomioon ottaminen

Reformatio in peius

Käräjäoikeus oli tuominnut A:n 60 päivän ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Rangaistusta alentavana käräjäoikeus oli ottanut huomioon A:lle aikaisemmin tuomitun ehdottoman vankeusrangaistuksen. A:n haettua muutosta hovioikeus oli määrännyt vankeusrangaistuksen ehdolliseksi. Hovioikeus oli katsonut, että asiassa ei ollut enää perustetta ottaa

aikaisempaa ehdotonta vankeusrangaistusta rangaistusta alentavana huomioon. Siksi hovi-oikeus oli korottanut rangaistuksen pituuden kolmeksi kuukaudeksi.

Korkein oikeus katsoi, että **aikaisempaa ehdotonta vankeusrangaistusta ei ollut otettava huomioon rangaistusta alentavana seikkana ehdolliseen vankeuteen tuomittaessa. Hovi-oikeuden ei katsottu rikkoneen reformatio in peius -kieltoa, kun se oli määrätessään vankeusrangaistuksen ehdolliseksi korottanut sitä.**

KKO:2022:46

Kavallus - Saatavan kavallus

Kirpputorin liikkeenharjoittaja A oli jättänyt tilittämättä kuudelle asianomistajalle rahavarat, jotka hän oli saanut heidän tavaroidensa myymisestä kirpputorilla käyttäen varat liiketoiminnan muiden velkojen maksamiseen.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta tarkemmin ilmenevillä perusteilla A:n oli käyttäessään mainitut varat liiketoiminnan muiden velvoitteiden maksamiseen täytynyt pitää varsin todennäköisenä, että tämä johtaa tilitysvelvollisuuden täyttämättä jäämiseen. Varoja oli käytetty oikeudettomasti ja aiheutettu tilitysvelvollisuuden täyttymättä jääminen. A:n katsottiin syyllistyneen viiteen kavallukseen ja yhteen lievään kavallukseen.

Ks. KKO:2021:36 KKO:2005:10

KKO:2022:48

Murha - Tappo

Rangaistuksen määrääminen - Rangaistuksen mittaaminen

A oli tappanut hoidettavanaan olleen vakavasti sairaan 16-vuotiaan tytärpuolensa B:n tukahduttamalla tämän siten, että hän oli kämmenellään peittänyt vuoteessa makaavan B:n hengitystiet niin pitkäksi aikaa, että B oli menettänyt tajuntansa ja kuollut. A:n tarkoituksena ei ollut tappaa B:tä, mutta A:n oli täytynyt pitää B:n kuolemaa varsin todennäköisenä seurauksena menettelystään. Tappoa ei katsottu tehdyn erityisen ra'alla tai julmalla tavalla.

Ks. KKO:1988:73 KKO:2004:63 KKO:2020:33

A tuomitaan Korkeimmassa oikeudessa hänen syykseen syytekohdassa 4 luetusta taposta sekä käräjäoikeuden tältä osin lainvoimaiseksi jääneellä tuomiolla hänen syykseen syytekohdissa 1-3 lukemista rikoksista yhteiseen 10 vuoden vankeusrangaistukseen.

KKO:2022:49

Dopingrikos - Törkeä dopingrikos

A:n edustaman yhtiön tullivarastoon oli toimitettu Kiinasta neljä kauttakulikutavarana käsiteltyä ja edelleen Euroopan unionin ulkopuolelle vietäväksi ilmoitettua lentorahtierää, jotka sisälsivät dopingaineita. Kolme erää oli takavarikoitu Suomessa. Yhden erän A oli lähettänyt Liettuaan, mutta se oli sittemmin takavarikoitu Virossa.

Kun kauttakuljetuksessa oli noudatettu sitä koskevia säännöksiä eikä asiassa ollut näytetty, että A:n tarkoituksena olisi ollut tuoda dopingaineet Suomeen tai levittää niitä, syyte törkeistä dopingrikoksista hylättiin.

KKO:2022:50

Seksuaalirikos - Raiskaus

Todistelu - Näytön arviointi

Kysymys näytön arvioinnista raiskausta koskevassa asiassa. (Ään.)

12. Korkeimman oikeuden vakiintuneen ratkaisukäytännön (esim. KKO 2012:27, kohdat 13-16, KKO 2017:12, kohta 11, KKO 2018:3, kohta 15 ja KKO 2021:44, kohta 10) mukaisesti rikosasian vastaajan voidaan edellyttää selvittävän omaa toimintaansa ja kiistämistään tukevia seikkoja, **jos rikosasian kantaja on esittänyt riittävän vahvan näytön syytteen tueksi**. Jos sanottu riittävän vahva näyttö on esitetty, **vastaajan vaihtoehtoista tapahtumainkulkua koskevan kertomuksen epäuskottavuudelle voidaan antaa merkitystä arvioitaessa syytteen tueksi esitettyä näyttöä**. Vastaajan kertomuksen epäuskottavuus ei itsessään lisää syytteen tueksi esitettyjen todisteiden ja asian käsittelyssä esiin tulleiden syytettä tukevien seikkojen todistusvoimaa.

30. Korkein oikeus katsoo kokonaisuutena arvioiden, että riidattomat tapahtumatiedot sekä asianomistajan kertomus ja kirjallisesta todistelusta ilmenevät seikat muodostavat yhdessä sellaisen lähtökohtaisesti vahvan näytön, joka antaa perusteen edellyttää vastaajan konkretisoivan kiistämisensä perusteet ja kertovan sukupuoliyhteyteen liittyvistä olosuhteista.

32. [Vastaaja] A:n oikeudenkäynnissä antaman kertomuksen luotettavuutta on syyttäjän ja asianomistajan mukaan heikentänyt se, että hän on esitutkinnassa kertonut, ettei muistanut kyseistä tapahtumaa. Korkein oikeus katsoo, että A:n antamaan esitutkintakertomukseen voi olla useita syitä. Syytteessä tarkoitusta tapahtumasta kuulusteluun oli kulunut yli seitsemän kuukautta. Riidattomien tapahtumatietojen valossa on uskottavaa, että A ei ole alun perinkään tullut tietämään tai ainakaan enää kuulusteluhetkellä muistanut asianomistajan nimeä. Kuulustelija ei ole esittänyt A:lle valokuvaa asianomistajasta. A:n kuulustelussa saamat tiedot tapahtumasta ja asianomistajasta ovat olleet niin niukkoja, että A ei välttämättä ole kyennyt yhdistämään niitä kyseessä olevaan tapahtumaan. Toisaalta on myös mahdollista, että A, **jota on kuulusteltu ilman avustajaa**, on vakavasta rikoksesta epäiltynä **varmuuden vuoksi halunnut vältellä myötävaikuttamista asian selvittämiseen**. Näissä olosuhteissa yksinomaan A:n esitutkinnassa antamasta kertomuksesta ei voida tehdä päätelmiä siitä, että hänen oikeudenkäynnissä antamansa kertomus tapahtumainkulusta olisi epäluotettava.

33. Edellä kerrotuin tavoin syyte perustuu olennaisesti vain asianomistajan siinä uskottavaan kertomukseen tapahtumien kulusta ja muuta syytettä tukevaa näyttöä on vain niukasti. **Selvityksellä asianomistajan tapahtuman jälkeisestä oireilusta ei ole olennaista merkitystä**, sillä psyykkiseen oireiluun voivat

lisäksi vaikuttaa myös monet muut syyt, eikä tällaisia muita mahdollisia syitä kuin teonkuvauksen mukaisen rikoksen uhriksi joutuminen voida asiassa sulkea pois. A:n samoin uskottava kertomus huomioon ottaen syytteen tueksi esitetty todistelu ei riittävällä varmuudella sulje pois sitä mahdollisuutta, että sukupuolilyhteys on tapahtunut yhteisymmärryksessä.

KKO:2022:51

Oikeudenkäyntimenettely - Oikeudenkäynnin edellytys - Tiedoksianto

Haaste

Asianomistajan vireille panemassa rikosasiassa haaste oli annettu vastaaja A:lle tiedoksi sähköpostilla ulkomailla päivää ennen syyteoikeuden vanhentumista. A oli antanut haastehakemukseen kirjallisen vastauksen, minkä jälkeen hän oli esittänyt käräjäoikeuden valmistelustunnossa väitteen siitä, että tiedoksianto ei ollut tapahtunut laillisesti. Hovioikeus katsoi päätöksessään, että väite oli esitetty liian myöhään, kun A ei ollut esittänyt sitä vastauksessaan.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla, että tiedoksiannon laillisuutta koskeva arviointi asianomistajan vireille panemassa rikosasiassa koskee seikkaa, jonka tuomioistuin on velvollinen ottamaan huomioon omasta aloitteestaan. Tällaista seikkaa koskeva väite on mahdollista tehdä vastauksen antamisen jälkeen. Asia palautettiin hovioikeuteen tiedoksiannon laillisuuden arvioimiseksi.

10. Korkein oikeus toteaa lisäksi, että kantaja B on haastehakemuksessaan vaatinut rangaistuksen ohella vahingonkorvausta kärsimyksestä. **Käräjäoikeus on hylännyt rangaistusvaatimuksen vanhentuneena lausumatta erikseen vahingonkorvausvaatimuksesta.** Rikosoikeudenkäyntilain 3 luvun 8 §:n mukaan jos syyte hylätään, yksityisoikeudellinen vaatimus voidaan tutkia tai vaatimuksen käsittelyä jatkaa riita-asiain oikeudenkäynnistä säädettyssä järjestyksessä.

11. Korkein oikeus toteaa, että sanottu säännös tulee sovellettavaksi siinäkin tapauksessa, että syyteoikeuden korvausvaatimuksen perusteena olevasta väitetystä rikoksesta katsottaisiin vanhentuneen (HE 82/1995 vp s. 57). Lisäksi vahingonkorvausvaatimuksen vanhentumista arvioidaan velan vanhentumisesta annetun lain säännösten perusteella. Syyteoikeuden vanhentuminen ei siten suoraan merkitse sitä, että myös väitetystä rikoksesta johtuva kantajan esittämä korvausvaatimus olisi vanhentunut. Hovioikeuden on tiedoksiannon laillisuutta koskevaa kysymystä ratkaistessaan lausuttava myös kantajan esittämästä vahingonkorvausvaatimuksesta.

KKO:2022:52

Työrikos - Työturvallisuusrikos

Oikeushenkilön rangaistusvastuu - Yhteisösakko

A Oy oli B Oy:n toimeksiannosta asentanut B Oy:n teettämässä työssä käyttöön tulevan nosturin kuorma-autoon. Työturvallisuuslain 58 §:ssä säädettyjen asentajan velvollisuuksien katsottiin soveltuvan A Oy:n tekemään asennustyöhön, joka oli tehty A Oy:n omissa tiloissa.

KKO:2022:53

Menettämisseuraamus - Hyödyn menettäminen

Velallisen rikos - Törkeä velallisen epärehellisyys

Kirjanpitorikos

A:n syyksi oli luettu kirjanpitorikos, kun hän oli omistamansa osakeyhtiön edustajana laiminlyönyt tilitapahtumien kirjaamisen ja tilinpäätöksen laatimisen. Samaan aikaan hän oli ottanut yhtiön varoja henkilökohtaisiin tarkoituksiinsa, minkä perusteella hänet oli tuomittu törkeästä velallisen epärehellisyydestä ja suorittamaan vahingonkorvausta yhtiön velkojille.

Syyttäjä vaati, että A tuomitaan menettämään valtiolle kirjanpitorikoksen tuottamana taloudellisena hyötynä kirjanpidon laiminlyönnistä saadun kustannussäästön määrän.

Ratkaisusta ilmenevillä perusteilla Korkein oikeus katsoi, että **yhtiön kirjanpidon laiminlyönnistä seurannut säästö oli koitunut kokonaisuudessaan A:n henkilökohtaiseksi hyödyksi**. Kun kirjanpitorikos ei tässä tapauksessa ollut heikentänyt yhtiön velkojien varallisuusasemaa, tuomitut vahingonkorvaukset eivät estäneet rikoshyödyn tuomitsemista menetetyksi. (Ään.)

KKO:2022:55

Oikeudenkäyntimenettely - Pääkäsittely hovioikeudessa - Poissaolo oikeudesta vastaa-jana

Pakkokeino - Vangitseminen

Käräjäoikeus oli määrännyt ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitsemansa A:n vangittavaksi. Määräystä ei ollut saatu pantua täytäntöön A:n matkustettua ulkomaille. A ei ollut saapunut hovioikeuden pääkäsittelyyn, jossa häntä oli edustanut puolustaja.

Pääkäsittely voitiin A:n henkilökohtaisesta poissaolosta huolimatta toimittaa, vaikka siinä käsiteltiin syytettä rikoksista, joiden johdosta A oli määrätty vangittavaksi.

KKO:2022:60

Oikeudenkäyntimenettely - Poissaolo oikeudesta vastaa-jana - Poissaolosakko

A oli haastettu rikosasian pääkäsittelyyn käräjäoikeudessa henkilökohtaisesti sakon uhalla. A:n avustajan ilmoitettua A:n olevan estynyt saapumaan pääkäsittelyyn käräjäoikeus oli peruuttanut ennakkollisesti pääkäsittelyn, määrännyt uuden käsittelypäivän ja kehottanut A:ta esittämään peruutetun pääkäsittelyn osalta selvityksen laillisesta esteestä saapua käräjäoikeuteen. Kun selvitystä ei esitetty, käräjäoikeus tuomitsi A:n uhkasakkoon. A:n valituksen antamassaan tuomiossa hovioikeus katsoi, ettei A:ta olisi tullut peruutuksen jälkeen tuomita uhkasakkoon poissaolosta peruutetusta pääkäsittelystä ja poisti uhkasakon.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevin perustein, että käräjäoikeus on voinut tuomita vastaajalle esteettömän poissaolon varalta asetetun uhkasakon, kun selvitystä laillisesta esteestä ei esitetty.

KKO:n myönnetty valitusluvat

VL:2021-97

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen - Eurooppalainen pidätysmääräys - Vaatimus täytäntöönpanon siirtämisestä

A oli Korkeimman oikeuden päätöksellä määrätty luovutettavaksi rangaistuksen täytäntöönpanoa varten toiseen unionin jäsenvaltioon.

Kysymys siitä, missä järjestyksessä A:n vaatimus luovutus päätöksen täytäntöönpanon siirtämisestä voidaan tutkia.

VL:2021-101

Oikeudenkäynnin julkisuus - Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuus

Kysymys siitä, voidaanko julkisessa pääkäsittelyssä kuultujen henkilöiden kertomuksista tehdyt äänitallenteet määrätä salassapidettäväksi.

VL:2021-102

Oikeudenkäyntimenettely - Poissaolo oikeudesta vastaajana - Asianosaisen kuuleminen

A:ta syytettiin lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Hän oli antanut käräjäoikeudelle suostumuksensa siihen, että asia voitiin tutkia ja ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. A:n oikeudenkäyntiavustaja oli läsnä käräjäoikeuden pääkäsittelyssä. Käräjäoikeus tutki asian ja hylkäsi syytteen.

Asiaa syyttäjän valituksen perusteella käsitellyt hovioikeus otti käräjäoikeuden noudattaman käsittelyjärjestyksen oikeellisuuden viran puolesta tutkittavakseen, totesi, että poissaolokäsittelyn edellytykset eivät olleet täyttyneet, ja palautti asian käräjäoikeuteen.

Kysymys siitä, oliko asia voitu tutkia ja ratkaista käräjäoikeudessa A:n poissaolosta huolimatta. Kysymys lisäksi hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta, kun A:lle ei ollut varattu tilaisuutta tulla kuulluksi ennen asian palauttamista.

VL:2021-103

Murha

Tappo

A oli antanut tiedottomalle B:lle unilääkkeitä, pistänyt tähän noin 30 insuliiniyksikköä, tukahduttanut tätä tyynyllä noin 5–10 minuutin ajan, lyönyt veitsellä lukuisia kertoja B:tä kaulan alueelle ja viiltänyt tätä veitsellä vasemman käden ranteeseen ja näin pitkäkestoista väkivaltaa käyttäen aiheuttanut B:n kuoleman.

Kysymys siitä, oliko A:n syyksi hovioikeudessa luettu tappo tehty vakaasti harkiten, oliko rikos tehty erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, ja oliko se myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

VL:2022-1

**Pakkokeino
Sananvapaus**

-

Kotietsintä

Kysymys siitä, oliko poliisi voinut kieltää A:ta kuvaamasta hänen kotonaan toimitettua kotietsintää.

VL:2022-3

Hätävarjelu - Hätävarjelun liioittelu

B on tullut aamuyöllä A:n asunnon edustalle mukanaan moottorisaha ja sorkkarauta ja sanallisesti uhannut asunnon parvekkeella olleita A:ta ja tämän seurustelukumppani C:tä. Tällöin A on ampunut parvekkeelta laukauksen haulikolla B:n eteen asfalttiin, josta hauleja on kimmonnut B:n alaraajoihin. Sitten B on murtautunut kerrostalon rappukäytävään rikkomalla ulko-oven lasin sorkkaraudalla ja tunkeutunut A:n asuntoon sahaamalla moottorisahalla aukon A:n asunnon oveen. Kun B on kumartunut sisään sahaamastaan aukosta ja yrittänyt avata asunnon oven sisäpuolelta, A on ampunut B:tä kerran haulikolla olkapäähän.

Kysymys siitä, onko jälkimmäinen laukaus sallittu hätävarjeluna tai anteeksiannettava hätävarjelun liioitteluna.

VL:2022-9

Dopingrikos

Kysymys dopingrikoksen tunnusmerkistön täyttymisestä ja todennäköistä levittämistarkoitusta koskevasta näytöstä.

VL:2022-11

Törkeä varkaus

A ja B olivat yöaikaan ottaneet luvatta autovuokraamon pihasta auton. Auto oli löytynyt B:n hallusta vahingoittumattomana ja autovuokraamo oli saanut sen takaisin.

Kysymys siitä, täyttikö B:n menettely törkeän varkauden tunnusmerkistön.

VL:2022-15

Vahingonteko - Syyteoikeus - Laillisuusperiaate - Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Käräjäoikeus tuomitsi vastaajan muun ohessa julkisyhteisöjen omistaman osakeyhtiön omaisuuteen kohdistuneesta vahingonteosta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota. Kysymys syyttäjän syyteoikeudesta, kun vahingonteon asianomistaja ei ollut ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi ennen syytteen nostamista.

VL:2022-17

Pakkokeino - Tutkintavankeus - Tutkintavangin sijoittaminen

Käräjäoikeus oli 10.6.2021 aamupäivällä määrännyt A:n vangittavaksi ja sijoitettavaksi poliisin ylläpitämään säilytystilaan. Poliisi oli myöhemmin vaatinut, että A:n sijoittamista poliisin ylläpitämässä säilytystilassa jatketaan, mihin käräjäoikeus oli antanut ratkaisun 17.6.2021 iltapäivällä.

Kysymys siitä, oliko tutkintavankeuslain 2 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetty seitsemän vuorokauden enimmäisaika poliisin ylläpitämään säilytystilaan sijoittamiselle ylitetty ja, mikäli oli, mikä merkitys sillä oli sijoittamisen jatkamista arvioitaessa.

VL:2022-18

Vahingonkorvaus - Turvaamistoimenpiteestä johtuva vahingonkorvaus Turvaamistoimi - Vakuustakavarikko

Käräjäoikeus oli lainvoimaisesti hylännyt A:han kohdistuneet syytteet ja vahingonkorvausvaatimukset, joiden maksamisen turvaamiseksi A:n irtainta omaisuutta oli määrätty vakuustakavarikkoon. A vaati kanteessaan tarpeettomasti hankitun turvaamistoimen aiheuttaman vahingon korvaamista.

Kysymys siitä, oliko vakuustakavarikon hankkimista pidettävä tarpeettomana, ja siitä, oliko valtio ankarassa vastuussa A:lle mahdollisesti aiheutuneesta vahingosta.

VL:2022-19

Pahoinpitely - Törkeä pahoinpitely - Rangaistuksen - määrääminen - Rangaistuksen mittaaminen - Rangaistuslajin valinta

Vastaaja oli pahoinpidellyt puolisoaan lyömällä tätä kaksi kertaa nyrkillä ja lisäksi yhden kerran veitsellä selkään. Pahoinpitelyssä käytetty veitsi oli noin 26 senttimetriä pitkä ja sen teräosa oli noin 12 senttimetriä. Veitsenisku oli aiheuttanut asianomistajalle 4 senttimetrin syvyisen pistohaavan selkään sekä veri-ilmarinnan. Kysymys siitä, oliko pahoinpitelyä pidettävä kokonaisuutena arvostellen törkeänä. Kysymys myös rangaistuksen mittaamisesta sekä rangaistuslajin valinnasta.

VL:2022-26

Virkamiehen vastustaminen

Valvontaeläinlääkäri oli tehnyt eläinsuojelulain mukaisen tarkastuksen vastaajan tilalle ja sittemmin tehnyt vastaajaa koskevan eläinsuojelupäätöksen. Vastaaja oli tarkastuksen ja osin myös eläinsuojelupäätöksen tekemisen jälkeen valvontaeläinlääkärille lähettämässään sähköpostiviesteissä muun ohella kertonut tulevansa päälle kuin puuma ja tuhoavansa uhan vaikka viimeisenä tekonaan, sekä videot siitä, kun hän lopetti ampumalla kaksi nautaa ja yhden hevosen. Eräässä viestissä vastaaja oli lisäksi maininnut, ettei yksikään heppatyttövirkamies ollut tästä eteenpäin tervetullut hänen maatilalleen. Kysymys virkamiehen vastustamista koskevan tunnusmerkistön täyttymisestä sekä tekoajasta.

VL:2022-28

Laajennettu hyödyn menettäminen

A:n ja B:n hallusta oli löytynyt kätkeytyjä käteisvaroja yhteensä 741 242 euroa. Ennen tätä A oli todettu ulosotossa varattomaksi 34 kertaa. Hovioikeus on lukenut A:n syyksi muun muassa törkeän velallisen petoksen ja B:n syyksi avunannon törkeään velallisen petokseen ja törkeän rahanpesun sekä tuominnut rahanpesun kohteena olleet 101 800 euroa valtiolle.

menetetyksi. Hovioikeus on hylännyt syyttäjän vaatimuksen laajennetusta hyödyn menettämisestä katsottuaan, että varoihin sisältynyt rikoksella saatu hyöty oli tullut kokonaisuudessaan menetettäväksi rahanpesun kohteena olleina varoina. Kysymys laajennetun hyödyn menettämisen edellytyksistä.

VL:2022-29

Salakuljetus

Veropetos

Rikokseen osallisuus - Rikoskumppanuus

A oli kahden kanssavastaajan kanssa matkustanut henkilöautolla Ruotsiin, jossa heistä jokainen oli ostanut nuuskaa yli sallitun tupakkalaissa säädetyn tuontirajan. Tämän jälkeen he olivat tuoneet nuuskan autolla Suomeen eivätkä olleet ilmoittaneet nuuskaa maahan-tuonnin yhteydessä tupakkaveron määräämistä varten. Verohallinto oli määrännyt jälkive-roituksessa A:n suorittamaan tupakkaveroa omasta osuudestaan.

Kysymys siitä, oliko A syylistynyt salakuljetukseen ja veropetokseen yhdessä muiden kanssavastaajien kanssa ja oliko hän rikosoikeudellisessa vastuussa koko nuuskamäärästä vai oliko hänen syykseen luettava vain hänen oma osuutensa nuuskasta.

VL:2022-31

Eläinsuojelurikos

Maatalousyrittäjänä toiminutta A:ta syytettiin eläinsuojelurikoksesta. A oli syyttäjän mukaan muun ohella laiminlyönyt huolehtia maitotilallaan siitä, että nautaeläimet saavat riit-tävästi hyvälaatuista ravintoa, ja aiheuttanut näin eläimille tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa. Kysymys siitä, oliko A syylistynyt eläinsuojelurikokseen.

VL:2022-33

Petos - Törkeä petos

Kysymys petosrikoksella tavoitellun taloudellisen hyödyn arviointiperusteista.

VL:2022-34

Asiakirja - Asiakirjan esittämisvelvollisuus

A Oy harjoitti yksityistä pysäköinninvalvontaa ja B Oy autojen vuokraustoimintaa. A Oy vaati B Oy:tä luovuttamaan tämän vuokraamien autojen vuokraajien tiedot sisältävät asia-kirjat tietyltä ajalta kohdistaakseen heihin vapaaehtoisin perinnän virheellisen pysäköinnin vuoksi. Perintää koskevia oikeudenkäyntejä ei ollut vireillä. Kysymys siitä, voitiinko B Oy velvoittaa luovuttamaan A Oy:lle vaaditut asiakirjat.

VL:2022-35

Oikeudenkäyntimenettely - Jatkokäsittelylupa

Velallisen rikos - Törkeä velallisen epärehellisyys

Toiminimi

Vastaaja oli harjoittanut liiketoimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana ja toiminimen haltijana. Käräjäoikeus arvioi velallisen epärehellisyydessä tarkoitettua ilman hyväksyttävää syytä luovutettua omaisuutta sillä perusteella, mikä oli kohtuullinen vastike vastaajan tekemästä työstä ja luki hänelle syyksi törkeän velallisen epärehellisyyden.

Kysymys jatkokäsittelyluvan myöntämisen edellytyksistä.

VL:2022-36

Ympäristörikos - Ympäristön turmeleminen - Ympäristörikkomus

A oli varastoinut maa-ainesta ensin ilman ympäristölupaa. Hän oli myöhemmin saanut varastoimiselle ympäristöluvan. A ei ollut vienyt maa-ainesta pois ympäristöluvan voimassaoloaikana. Hän oli levittänyt maa-aineksen myöhemmin tontilleen. Maa-aines oli ollut jätettä, joka oli kiviaineksen lisäksi sisältänyt asfalttimursketta ja tiilen palasia. A oli rikkonut ympäristöluvan ehtoja sen voimassaoloaikana muun ohella ajamalla maakuormia sunnuntaisin tai pyhäpäivinä ja sallittujen toiminta-aikojen ulkopuolella sekä ajamalla liian monta päivä- tai viikkokuormaa. A:n menettely oli aiheuttanut melua, pölyä ja tärinää, mikä oli häirinnyt A:n naapureita. Hovioikeus luki A:n syyksi ympäristön turmelemisen.

Kysymys siitä, oliko A:n menettelyä pidettävä kokonaisuutena arvioiden vähäisenä.

VL:2022-37

Oikeudenkäyntimenettely - Pääkäsittely hovioikeudessa - Todistelu

Käräjäoikeus oli kuullut todistaja A:ta puhelimitse. Hovioikeus oli käsittelyratkaisussaan katsonut, että asiassa oli laillinen este kuulla todistaja A:ta tämän vamman vuoksi pääkäsittelyssä tai sen ulkopuolella. Hovioikeus salli syyttäjän vedota todistaja A:n esitutkinnassa ja käräjäoikeudessa antamiin kertomuksiin. Todistaja A:lla oli ollut hovioikeudelle esitetystä lääkärintodistuksesta ilmenevä vamma jo silloin, kun häntä kuultiin käräjäoikeudessa.

Kysymys siitä, oliko hovioikeus voinut sallia syyttäjän vedota todistaja A:n esitutkinnassa ja käräjäoikeudessa antamiin kertomuksiin ja tätä näyttönä hyödyntäen päätyä eri lopputulokseen kuin käräjäoikeus.

VL:2022-40

Oikeudenkäyntikulut - Rikosasia - Valtion korvausvastuu

Kysymys valtion velvollisuudesta korvata rikosasian vastaajalle oikeudenkäyntikuluina oikeudenkäyntiin saapumisesta aiheutuneet kulut, kun syyte oli hylätty.

VL:2022-41

Vahingonkorvaus - Korvattava vahinko - Pysyvä haitta - Eduntasoitus

Kysymys siitä, mikä merkitys pysyvän haitan korvausta vahingonkorvauslain nojalla määrittäessä on sillä, että vahinkoa kärsineellä on oikeus saada saman vamman perusteella työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla haittarahaa, joka maksetaan toistuvaissuorituksina.

VL:2022-43

Liikennevakuutus - Takautumisoikeus

A oli luvattomasti käyttöönsä ottamallaan autolla suistunut tieltä ja törmännyt katuvalopylvääseen, jonka korjauksesta aiheutuneita kustannuksia vakuutusyhtiö oli korvannut kolmannelle. Kysymys vakuutusyhtiön liikennevakuutuslain 73 §:n mukaisen A:han kohdistetun takautumisoikeuden edellytysten täyttymisestä.

VL:2022-44

Salakuljetus**Muutoksenhaku - Muutoksenhakuoikeus**

Hovioikeus oli katsonut selvitettyksi, että A oli tilannut postitse ulkomailta itselleen toimitettavaksi lääkeaineena pidettävää pregabaliinia. Lähetys oli pysäytetty Tullissa eikä sitä ollut toimitettu A:lle. Hovioikeus luki A:n syyksi salakuljetuksena sen, että hän oli lääkelain vastaisesti yrittänyt tuoda sanottua lääkeainetta maahan. Kysymys siitä, täyttyikö A:n menettelyssä sanotun lääkeaineen maahantuonti tai oliko A yrittänyt tuoda lääkeaineen maahan. Kysymys myös siitä, onko syyttäjällä oikeus hakea hovioikeuden tuomioon muutosta pelkästään siltä osin kuin hovioikeus oli katsonut A:n menettelyn täyttäneen maahantuonnin asemesta maahantuonnin yrityksen.

VL:2022-45

Seksuaalirikos - Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö - Rajoitussäännös

Tekoaikaan 20-vuotias A oli ollut sukupuoliyhteydessä 15-vuotiaan B:n kanssa useita kertoja. A ja B olivat seurustelleet, ja he olivat yhteisymmärryksessä päättäneet olla sukupuoliyhteydessä.

Kysymys rikoslain 20 luvun 7 a §:n rajoitussäännöksen soveltumisesta tekoon.

VL:2022-49

Rahanpesu - Törkeä rahanpesu**Syyte - Syytteen yksilöinti****Rangaistuksen määrääminen - Vieraassa valtiossa annetun tuomion huomioon ottaminen****Menettämisseuraamus**

Kysymys rahanpesurikosta koskevan syytteen teonkuvauksen yksilöimisestä ja tunnusmerkistön täyttymisestä sekä menettämisseuraamuksista. Edelleen kysymys vieraassa valtiossa annetun tuomion huomioon ottamisesta vankeusrangaistusta määrättäessä rikoslain 7 luvun 6 ja 9 §:n nojalla.

VL:2022-50

Velallisen epärehellisyys - Törkeä velallisen epärehellisyys Vahingonkorvaus

A:n syyksi luettiin törkeä velallisen epärehellisyys, koska A oli nostanut perusteettomasti C Oy:stä varoja. B:n syyksi luettiin avunanto A:n tekemään törkeään velallisen epärehellisyyteen. A ja B tuomittiin maksamaan vahingonkorvauksena C Oy:n konkurssipesälle C Oy:n tililtä nostettujen varojen määrä. C Oy:n konkurssipesässä velkojien konkurssisaatavat olivat pienemmät kuin nostojen yhteismäärä.

Kysymys vahingonkorvausvelvollisuuden määrästä.

VL:2022-51

Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta - Ajokielto

A oli määrätty määräaikaan ajokieltoon, mutta hänen ajokorttiaan ei ollut ajokiellon aikana saatu poliisin haltuun. Kysymys siitä, oliko A kuljettaessaan ajoneuvoa ajokiellon

päätyttyä syyllistynyt kulkuneuvon kuljettamiseen oikeudetta, kun poliisille toimittamatta jäänyttä ajokorttia ei ollut voitu palauttaa A:lle, eikä asiassa ollut ryhdytty muihinkaan toimiin ajo-oikeuden palauttamiseksi.

VL:2022-52

Syyttömästi vangitun korvaus

A:n varaama matka Espanjaan oli peruuntunut A:n ollessa syyttömästi vangittuna, ja hänelle aiheutuneet kulut muun muassa lentolippujen hankkimisesta olivat käyneet hyödyttömiksi. A oli vapauduttuaan toteuttanut matkasuunnitelmansa. Kysymys siitä, tuliko valtion korvata A:lle aiheutuneet ylimääräiset matkakulut syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain nojalla.

VL:2022-54

Oikeudenkäynnin kesto - Oikeudenkäynnin viivästymishyvytys Asianomistaja

Kysymys oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä rikoksen asianomistajalle, joka ei ollut esittänyt oikeudenkäynnissä vaatimuksia.

VL:2022-55

Oikeudenkäyntimenettely - Todistelu - Esitutkintakertomuksen huomioon ottaminen oikeudenkäynnissä - Todistajan kieltäytymisoikeus - Hyödyntämiskielto

Sisarukset A ja B olivat käräjäoikeudessa olleet syytettyinä samasta teosta. A ei ollut halunnut tulla käräjäoikeudessa kuulluksi. Käräjäoikeus oli katsonut hänen esitutkinnassa antamansa ja videolle tallennetun kertomuksensa. Käräjäoikeus oli lukenut teon B:n syyksi ja hylännyt A:ta koskevan syytteen. Käräjäoikeuden tuomio oli saanut A:ta koskevalta osalta lainvoiman. B:tä koskevaa syytettä hovioikeudessa käsiteltäessä syyttäjä oli nimennyt A:n todistajaksi. A oli ilmoittanut kieltäytyvänsä todistamasta, koska hän oli B:n läheinen.

Kysymys siitä, saiko hovioikeus käyttää näyttönä hovioikeudessa todistajan asemassa olevan sisaruksen esitutkinnassa antamaa kertomusta, kun tämä oli kieltäytynyt todistamasta.

VL:2022-56

Salakuljetus - Lääke - Lääkerikos

Vastaaja oli tuonut maahan ilman asianmukaista lupaa nikotiinivalmisteita määrän, jonka hovioikeuden arvion mukaan voitiin katsoa tulleen vastaajan henkilökohtaiseen käyttöön. Kysymys siitä, onko vastaaja syyllistynyt menettelyllään salakuljetukseen vai lääkerikokseen.

VL:2022-57

Rangaistuksen määrääminen - Rangaistuksen mittaaminen - Lieventämisperusteet

Kysymys rikoksen selvittämisen edistämistä ja vaikutusten poistamista koskevan rangaistuksen lieventämisperusteen vaikutuksesta rangaistuksen mittaamisessa.

VL:2022-58

Pakkokeino - Vangitseminen

A:ta epäiltiin todennäköisin syin rikoksesta, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin kaksi vuotta vankeutta. Kysymys vangittuna pitämisen edellytyksistä.

VL:2022-59

Huumausainerikos - Törkeä huumausainerikos
Rangaistuksen määrääminen - Rangaistuksen mittaaminen

A ja B olivat laittomasti pitäneet levitystarkoituksessa hallussaan yhteensä yli 200 000 kappaletta huumausaineiksi luokiteltua tablettia, jotka sisälsivät klonatsepaamia, diatsepaamia ja alpratsolaamia. Hovioikeus laski diatsepaamia sisältävistä tableteista saatavien käyttöannosten määrän 30 milligramman väärinkäyttöannoksen perusteella sekä mittasi rangaistukset lääketablettien käyttöannoksia vastaavan kannabiksen määrän avulla. Hovioikeus tuomitsi A:n 3 vuoden 8 kuukauden ja B:n 3 vuoden 4 kuukauden vankeusrangaistukseen.

Kysymys rangaistuksen mittaamisesta.

VL:2022-60

Pahoinpitely - Törkeä pahoinpitely

Asianomistajalle oli aiheutettu pahoinpitelyssä hengenvaarallinen tila ja pahoinpitely oli katsottu myös kokonaisuutena arvostellen törkeäksi. Kysymys siitä, oliko pahoinpitelyllä aiheutettu vaikea ruumiinvamma.

VL:2022-61

Huumausainerikos - Rangaistuksen määrääminen

A oli kasvattanut asuntonsa makuuhuoneeseen rakentamissaan kahdessa kasvatustilassa yhteensä kolmea kannabiskasvia sekä keittiössään neljää kannabiskasvin taimea. Kasvatustilat olivat olleet varustettuina suurtehovalaisimilla, ilmapumpuilla, ilmasuodattimilla ja muuntajilla. Kysymys kasveista saatavissa olleen huumausaineen määrästä sekä rangaistuksen määräämisestä.

VL:2022-67

Asianajaja
Oikeudenkäyntiasiamies
Esteellisyys

Asianajaja A oli määrätty X:n oikeusapulain mukaiseksi avustajaksi riita-asiassa, jonka valmistelussa tuomarina toiminut B oli sittemmin siirtynyt työskentelemään asianajajana samassa toimistossa A:n kanssa.

Kysymys siitä, oliko A tullut esteelliseksi toimimaan X:n avustajana kysymyksessä olevassa asiassa.

VL:2022-69

Pakkokeino - Vangittuna pitäminen

A oli tuomittu käräjäoikeudessa neljän vuoden vankeusrangaistukseen ja määrätty pidettäväksi edelleen vangittuna. Hovioikeudessa ainoastaan A haki muutosta käräjäoikeuden tuomioon.

A ei ollut suorittanut vankeusrangaistusta vankilassa ennen syyksiluettuja rikoksia. Kysymys siitä, oliko vangittuna pitämiselle edellytyksiä hovioikeuden pääkäsittelyn jälkeen, kun A oli ollut tutkintavankeudessa yli kaksi vuotta.

VL:2022-70

Varkausrikos - Varkaus - Näpistys

A oli vajaan kuuden kuukauden aikana anastanut 40 eri kerralla vähäisiä määriä alkoholi-juomia tai tupakkaa valintamyymälöistä. Hän oli tehnyt teot myymälöiden aukioloaikana ottamalla tuotteet hyllystä ja poistumalla myymälästä tuotteita maksamatta.

Kysymys siitä, onko A tuomittava näpistyksistä vai varkauksista.

VL:2022-71

Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta - Rikoksen yritys

A oli lähettänyt lapsenhoitajaksi palkkaamalleen 16-vuotiaalle B:lle viestejä kummankin ollessa samanaikaisesti A:n asunnolla. A oli viesteissään kutsunut B:tä kauniiksi ja tarjonnut B:lle 400 euroa, jos tämä tulisi A:n viereen yöksi. B oli viestit saatuaan poistunut asunnolta.

Kysymys siitä, oliko A syyllistynyt menettelyllään seksuaalipalvelujen ostamisen yritykseen nuorelta.

VL:2022-74

Ryöstö - Törkeä ryöstö

A oli luvannut myydä X:lle hasista. Sovitun tapaamisen yhteydessä A oli antanut X:lle sovitun määrän pienemmän määrän tupakan ja marihuanan sekoitusta sisältäen lasipurkin ja ottanut vastaan X:ltä 200 euroa. Saatuaan rahat haltuunsa A oli uhannut X:ää aseella ja ampunut yhden laukauksen maahan. A:n poistuttua paikalta X oli seurannut häntä, missä yhteydessä A oli vielä ampunut toisen laukauksen X:n ohi ja uhannut X:ää ampumisella.

Kysymys siitä, oliko A ryöstön tunnusmerkistössä tarkoitettulla tavalla anastanut X:ltä 200 euroa.

VL:2022-77

Oikeudenkäyntimenettely - Todistelu - Asianomistajan kuuleminen - Erityisen suojelun tarve

Käräjäoikeuden pääkäsittelyssä oli esitetty todisteena videotallenne alle 15-vuotiaan asianomistajan kuulemisesta esitutkinnaasiassa, joka koski muun muassa lähisuhteessa tapahtuneeksi väitettyjä pahoinpitelyitä. Asiaa hovioikeudessa käsiteltäessä asianomistaja oli täyttänyt 15 vuotta ja vastaaja vaati, että asianomistajaa kuullaan todistelutarkoituksessa pääkäsittelyssä. Asianomistaja vastusti kuulemistä.

Kysymys siitä, oliko hovioikeuden tullut asianomistajan kuulemisesta päättäessään arvioida, oliko asianomistaja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla erityisen suojelun tarpeessa.

VL:2022-78

Huumausainerikos - Rangaistuksen määrääminen

A:n syyksi oli luettu, että tämä oli tuonut maahan postitse eri kerroilla yhteensä 2 601 grammaa kannabista, jonka THC-pitoisuudeksi oli katsottu enintään 0,3 p-%. B:n syyksi oli luettu, että tämä oli pitänyt hallussaan yhteensä 1 400 grammaa kannabista, jonka THC-pitoisuus oli enintään 0,2 p-%, kun tämä oli noutanut neljällä eri kerralla kannabista sisältäviä lähetyksiä niiden toimituspaikoista ja luovuttanut ne eteenpäin.

Kysymys rangaistuksen määräämisestä.

VL:2022-80

Oikeushenkilön rangaistusvastuu - Yhteisösakko

A Oy:n toimialajohtaja B tuomittiin kahdesta seksuaalisesta hyväksikäytöstä, työturvallisuusrikoksesta ja työsyrynnästä, jotka oli tehty käyttämällä hyväksi yhtiön kahden 16-vuotiaan työntekijän C:n ja D:n riippuvuussuhdetta B:stä. Teot oli tehty B:n järjestämissä kuvastokuvauksissa, joissa oli tarkoituksena tuottaa materiaalia A Oy:n käyttöön.

Kysymys siitä, toimiko B yhtiön puolesta tai hyväksi siten, että hänen rikoksensa voidaan katsoa tehdyksi A Oy:n toiminnassa oikeushenkilön rangaistusvastuun edellyttämällä tavalla.

VL:2022-81

Ryöstö - Rikokseen osallisuus - Tekijäkumppanuus

A ja B olivat oikeudettomasti tunkeutuneet C:n asuntoon. B oli kahdesti lyönyt C:tä sorkkauraudalla ja lyöntien yhteydessä ottanut C:n kädestä tämän omistaman matkapuhelimen, minkä jälkeen A ja B olivat poistuneet asunnosta. Hovioikeuden mukaan A ei ollut suoraanaisesti käyttänyt tai uhannut käyttää väkivaltaa C:tä kohtaan eikä anastanut tältä omaisuutta. Hovioikeus katsoi kuitenkin C:n kertomuksen perusteella, että A oli viimeistään teon aikana toiminut yhteisymmärryksessä B:n kanssa. Kysymys siitä, oliko A tekijäkumppanina syyllistynyt ryöstöön.

VL:2022-84

Rangaistuksen määrääminen - Vieraassa valtiossa annetun tuomion huomioon ottaminen

Kysymys toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annetun tuomion huomioon ottamisesta vankeusrangaistusta määrättäessä rikoslain 7 luvun 6 ja 9 §:n nojalla.

VL:2022-89

Oikeudenkäynnin julkisuus - Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuus - Videotallenne

Kysymys oikeudenkäyntiasiakirjan antamistavasta eli siitä, voitiinko toimittajalle luovuttaa oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 13 §:n 2 momentin estämättä kopiot rikosasiassa todisteina olevista teknisen katselun videotallenteista.

Hovioikeusratkaisuja ja niihin liittyvät valitusluvut

THO:2021:7

Muutoksenhaku - Muutoksenhakuoikeus

Rikosuhrimaksu

Käräjäoikeus oli tuominnut vastaajan sakkorangaistukseen vesiliikennejuopumuksesta, mutta ei ollut määrännyt rikosuhrimaksua. Hovioikeus katsoi, että syyttäjällä, joka ei ollut hakenut muutosta pääasiaan, ei ollut oikeutta hakea muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun siltä osin kuin oli kysymys vastaajan velvollisuudesta rikosuhrimaksun maksamiseen. (Äänestys) Vrt. KKO 2021:42

HelHO:2021:12

Järjestyssakko - oikeudenkäynnin luvaton tallentaminen

Järjestyssakko voitiin määrätä henkilölle, joka oli tallentanut oikeudenkäynnin salaa vastoin puheenjohtajan istunnon aluksi antamaa tallentamista koskevaa määräystä, vaikka tallentaminen oli tullut käräjäoikeuden tietoon vasta istunnon päättymisen jälkeen.

VL:2022-76

Järjestyssakko

A oli tallentanut äänitallenteelle käräjäoikeuden pääkäsittelyä kahtena istuntopäivänä vastoin puheenjohtajan antamia määräyksiä. Tallentamisen tultua käräjäoikeuden tietoon pääkäsittelyn päättymisen jälkeen käräjäoikeus oli määrännyt A:lle järjestyssakon.

Kysymys järjestyssakon määräämisen edellytyksistä.

THO:2021:8

Törkeä kirjanpitorikos Törkeä velallisen epärehellisyys Tekijävastuu Oikeushenkilön puolesta toimiminen Elinkeinonharjoittaja

A:n, joka ei ollut elinkeinonharjoittaja, syyksi oli käräjäoikeudessa luettu elinkeinonharjoittajan toiminnassa tehdyt törkeä kirjanpitorikos ja törkeä velallisen epärehellisyys. Kysymys siitä, voitiinko A tuomita elinkeinonharjoittajan liikkeessä tehdyistä rikoksista rangaistukseen, vaikka hän ei ollut elinkeinonharjoittaja.

Rikoslain 39 luvun tunnusmerkistöjen mukaan tekijävastuu velallisen rikoksessa edellyttää velallisen asemaa. Muodollisessa velallisasemassa olevan henkilön lisäksi tekijänä ja velallisasemassa voi olla rikoslain 5 luvun 8 §:ssä tarkoitettu tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä henkilö.

Kuten edellä kohdan 1 osalta on tuotu esille, A on käyttänyt Toiminimi B:ssä tosiasiallista päätösvaltaa. Tähän sekä siihen nähden mitä edellä on lausuttu rikoslain 5 luvun 8 §:n soveltamisalasta, A:ta voidaan mainitun lainkohdan 2 momentin nojalla pitää rikoslain 39 luvun 1 §:ssä ja 1 a §:ssä tarkoitettuna velallisena.

Erimielinen presidentti: rikoslain 5 luvun 8 §:ää oikeushenkilön puolesta toimimista ei voida tulkinnalla laajentaa yksityisellä toiminimellä harjoitettuun liiketoimintaan. Tämän vuoksi hylkään A:ta vastaan esitetyn syytteen törkeästä velallisen epärehellisyydestä.

VL:2022-53

Kirjanpitorikos - Törkeä kirjanpitorikos**Velallisen epärehellisyys - Törkeä velallisen epärehellisyys****Toiminimi - Elinkeinonharjoittaja****Rikosoikeudellinen vastuu****Laillisuusperiaate - Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate**

Hovioikeus katsoi, että A, joka ei ollut toiminimen haltija, oli toiminimen toiminnassa tosiasiainen päätösvallan käyttäjä ja kirjanpitovelvollinen ja että toiminta oli ollut rikoslain 5 luvun 8 §:n 2 momentin mukaisesti oikeushenkilön toimintaan rinnastettavalla tavalla järjestäytynyttä. A:ta voitiin pitää saman säännöksen nojalla myös rikoslain 39 luvun 1 §:ssä ja 1 a §:ssä tarkoitettuna velallisena. Hovioikeus tuomitsi A:n törkeästä kirjanpitorikoksesta ja törkeästä velallisen epärehellisyydestä.

Kysymys A:n rikosoikeudellisesta vastuusta.

VaaHO:2021:11

Rattijuopumus Liikennevirhemaksu Ne bis in idem Euroopan ihmisoikeussopimus

Vastaajalle oli määrätty liikennevirhemaksu mopon kuljettamisesta sellaisella jalkakäytävän osuudella, jolla mopolla ajaminen oli ollut kiellettyä. Rattijuopumus, josta vastaajaa myöhemmin syytettiin, tosin kuului samaan tapahtumasarjaan, mutta sitä ei aikaan, paikkaan tai muihin teko-olosuhteisiin nähden ollut pidettävä samana tekona. Liikennevirhemaksun määrääminen oli lisäksi ollut tapauksessa selvästi tieliikennelain vastaista ja maksu oli myöhemmin mitätöity. Ne bis in idem -kieltoa ei ollut loukattu.

VL:2022-75

Liikennevirhemaksu - Rattijuopumus - Ne bis in idem

A oli ajanut mopolla jalkakäytävällä, minkä johdosta poliisi oli määrännyt hänelle liikennevirhemaksun. Sitten liikennevirhemaksu oli mitätöity, minkä jälkeen syyttäjä vaati A:lle saman ajotapahtuman perusteella rangaistusta rattijuopumuksesta.

Kysymys siitä, estääkö liikennevirhemaksun määrääminen A:lle syytteen tutkimisen niin sanotun ne bis in idem -kiellon perusteella.

HelHO:2021:16

Veropetos - Törkeä veropetos - Tahallisuus - Rangaistuksen määrääminen - rangaistuksen mittaaminen

Vastaaja oli palauttanut verovuodelta 2014 esitäytetyn veroilmoituksen, josta oli puuttunut kokonaisuudessaan ulkomaisesta sijoitussidonnaisesta henkivakuutus sopimuksesta kertynyt tulo. Hovioikeus katsoi, että koska vastaaja oli palauttanut esitäytetyn veroilmoituksen verottajalle ja jättänyt siinä ilmoittamatta kokonaan yhdestä tulolajista saamansa tulot,

sovellettavaksi ei voinut tulla rikoslain 29 luvun 1 §:n 3 kohdan tarkoittama passiivinen veropetos. Vastaajan menettely arvioitiin rikoslain 29 luvun 1 §:n 2 kohdan salaamista koskevan tekotunnusmerkin perusteella tahalliseksi. Menettely täytti törkeän veropetoksen tunnusmerkistön, eikä käräjäoikeuden tuomitsemaa rangaistusta ollut aihetta alentaa.

[HelHO:2021:20](#)

Veropetos - Törkeä veropetos - Tahallisuus

Vastaaja oli vuonna 2001 ulkomailla asuessaan saanut perintönä edesmenneeltä puolisoltaan sveitsiläisessä pankissa olleen sijoitustilin. Vastaaja ei ollut verovuosien 2010–2013 osalta ilmoittanut mainitusta sijoitustilistä saamiaan tuloja Suomen veroviranomaiselle säännönmukaisen verotuksen aikarajojen puitteissa. Vastaajalle vaadittiin rangaistusta törkeästä veropetoksesta, koska hän oli jättänyt ilmoittamatta veroilmoituksissaan vuosilta 2010–2013 ulkomailta saamansa tulot ja siten välttänyt veroa yhteensä 77.283,96 euroa.

Kysymys siitä, mitä veropetoksen tekotapatunnusmerkkiä vastaajan menettelyyn oli sovellettava ja oliko vastaaja syyllistynyt henkilökohtaisessa verotuksessaan syytteessä kuvattuun rikokseen. (Ään.)

[VL:2021-104](#)

Veropetos - Törkeä veropetos Tahallisuus

A oli esitäytetyillä veroilmoituksilla jättänyt ilmoittamatta ulkomailta saamiaan pääomatuloja. Kysymys siitä, oliko hän menettelyllään syyllistynyt törkeään veropetokseen. [Tämä ei ole kumpikaan em. HHOratkaisu.]

[THO:2021:9](#)

Salakuljetus Lääkerikos – Lääkerikkomus Rangaistuksen mittaaminen Nikotiininuuska

Käräjäoikeus oli tuominnut vastaajan salakuljetuksesta 48 päiväsakon sakkorangaistukseen nikotiinia sisältäneiden valmisteiden maahantuonnista. Hovioikeus totesi vastaajan syyllistyneen lääkerikokseen, josta oli tuomittava 25 päiväsakon sakkorangaistus.

[VaaHO:2021:12](#)

Rangaistuksen mittaaminen Ampuma-aserikos Deaktivoitu ase

A oli ilman hallussapitoon oikeuttavaa lupaa hankkinut deaktivoitun pistoolin ja siihen kuuluvia patruunoita, saattanut pistoolin uudelleen ampumiskuntoon ja pitänyt sitä hallussaan kahden vuoden ajan ja viimeksi pari viikkoa ennen poliisikuulustelua ampunut kyseisellä aseella. Kysymys rangaistuksen mittaamisesta.

KO 7 kk vankeutta

HO: Teko on lähtökohtaisesti vakava. Käräjäoikeus on hyvin perustellut koven-tamisperusteen käyttöä, rangaistuksen mittaamista ja sitä, miksi yhdyskunta-palvelu ei ole enää mahdollinen. Kysymyksessä olevan rikoksen pitkä tekoaika huomioon ottaen aikaisemmasta rangaistuksesta kulunut aika ei ole niin pitkä, että voitaisiin päätyä ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Lisäksi on kyse sa-manlaisesta rikoksesta, mistä A:lla on jo rikosrekisterimerkintöjä. Ei muuteta.

THO:2022:2

Rangaistuksen määrääminen - Valvontarangaistus - Muuntaminen vankeudeksi - Tör-keä velvollisuuksien rikkominen

L oli tuomittu kahteen valvontarangaistukseen. Rikosseuraamuslaitos oli kieltänyt L:n myö-
hemmän valvontarangaistuksen aloittamisen, koska aikaisempi valvontarangaistus oli kes-
keytetty. Syyttäjä vaati kummankin valvontarangaistuksen muuntamista vankeudeksi. L:n
törkeäksi velvollisuuksien rikkomiseksi arvioitu menettely oli tapahtunut aikaisemman val-
vontarangaistuksen täytäntöönpanoprosessin yhteydessä. Kysymys siitä, voitiinko myö-
hempi valvontarangaistus muuntaa vankeudeksi.

L:n törkeäksi velvollisuuksien rikkomiseksi arvioitu menettely on tapahtunut
Pirkanmaan käräjäoikeuden 23.5.2019 antaman tuomion täytäntöönpanopro-
sessin yhteydessä. Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain
26 §:stä ei voida tehdä sellaista tulkintaa, että kyseisillä perusteilla voitaisiin
muuntaa myös Varsinais-Suomen käräjäoikeuden 14.1.2020 tuomitsema val-
vontarangaistus, jonka täytäntöönpano ei ole Rikosseuraamuslaitoksen
25.8.2020 antaman täytäntöönpanon kieltopäätöksenkään mukaan vielä alka-
nut. Muutakaan perustetta muuntovaatimukselle ei ole esitetty.

VaaHO:2022:2

Rikoksentekovälineen menettäminen / Förverkande av hjälpmedel vid brott

Syyntakeettoman korvausvelvollisuus / Ersättningsskyldighet i samband med otillräk- nelighet

Kärsimys / Lidande

A oli tappanut B:n lyömällä tätä useita kymmeniä kertoja puukolla kasvoihin, vartaloon,
selkään ja jalkoihin sekä lyömällä tätä myös nyrkillä eri puolille vartaloa. Kuolema oli ai-
heutunut pisto- ja viiltohaavojen aiheuttamasta verenvuodosta. A:n katsottiin syyllistyneen
muun muassa syyntakeettomana tehtyyn murhaan. Hovioikeudessa oli valituksen perus-
teella kysymys A:n murhan yhteydessä käyttämän matkapuhelimen menettämisestä valti-
olle rikoksentekovälineenä sekä A:n syyntakeettomuuden vaikutuksesta korvausmääriin.

KO: Vastaaja A on kuvannut syytekohtaan 2 mukaista tekoa ja lähettänyt ku-
vaamaansa materiaalia eteenpäin. Käräjäoikeuden käsityksen mukaan puhelin
liittyy läheisesti tehtyyn tahalliseen rikokseen. Puhelinta voidaan myös näissä
olosuhteissa pitää erityisen soveliaana tahallisen rikoksen tekemiseen. Puhelin
tuomitaan valtiolle menetetyksi.

Käräjäoikeuden käsityksen mukaan perusteita sovittelulle ei ole. Vastaaja A on velvollinen suorittamaan asianomistajille korvausta henkisestä kärsimyksestä vaaditulla tavalla.

HO: Käräjäoikeuden tuomitsemat korvaukset kohdassa 1 ovat liittyneet X ry:lle aiheutettuihin suoranaisiin kuluihin (rikottu lasi, työsuoritus ja matkakustannukset). Vaikkakin A on törkeän varkauden tehdessään ollut syyntakeeton, käräjäoikeuden tuomitsemaa täysimääräistä korvausta suoranaيسista kuluista ei voida pitää kohtuuttomana huomioon ottaen korvauksen suuruus, asianosaisten varallisuusolot ja teon olosuhteet. - - -

A ei ole siten mitä ilmeisimmin kyennyt tekohetkellä mieltämään tekonsa luonnetta saati siitä uhrin läheisille aiheutuvaa poikkeuksellisen suurta kärsimystä. Tähän nähden A:n syyntakeettomuus on tässä tilanteessa kuitenkin perusteltua ottaa huomioon kärsimyksestä tuomittavien korvausten osalta sillä tavalla, että hänen maksettavikseen tuomittavia määriä alennetaan kohtuulliseksi katsottualla yhdellä viidesosalla. A:n on siten maksettava kullekin asianomistajalle erikseen 15.000 euron sijasta 12.000 euroa.

I-SHO:2022:1

Velallisen rikos - Törkeä velallisen epärehellisyys

Vahingonkorvaus

Kysymys vahingonkorvauksen määräämisestä velallisen rikoksessa.

Korkeimman oikeuden ratkaisun 2019:9 perustelujen kohdassa 16 on todettu, että vahingonkorvausoikeudessa vahingon määrittämisen lähtökohtana on vaikiintuneesti pidetty niin sanotun differenssiopin mukaista tapahtumainkulkujen erotusta. Tämän mukaan vahinko perustuu hypoteettisen ja todellisen tapahtumainkulun väliseen vertailuun. - - -

Hovioikeus toteaa, että arvioitaessa asianomistajille aiheutuneen vahingon määrää tulee tosiasiallisia tapahtumia verrata siihen hypoteettiseen tapahtumainkulkuun, miten tapahtumat olisivat edenneet ilman rangaistavaa varojen luovuttamista. Tässä tapauksessa yhtiön ajautuminen konkurssiin olisi mitä ilmeisimmin ollut joka tapauksessa ilman rikollista tekoakin todennäköinen tapahtumainkulku. Silloin velkojat olisivat saaneet jako-osuuden konkurssissa, joka ei olisi rauennut varojen puutteessa. - - -

Asianomistajien vahingon määrää laskettaessa on siten otettava huomioon vähennyksenä konkurssin pesähoitokulut, jotka konkurssin raukeamisen vuoksi on arvioitava. Hovioikeus on arvioinut konkurssiasiaain neuvottelukunnan suositusten perusteella vähennyksenä huomioon otettaviksi pesähoitokuluiksi 5.000 euroa (vrt. Itä-Suomen hovioikeuden 30.8.2019 antama ratkaisu nro 136577, jossa vahingonkorvausten määrien laskennassa on otettu huomioon pesähoitajan kuluina 4.000 euroa). Ottaen vähennyksenä huomioon pesähoitajan palkkio A on rikoksellaan aiheuttanut velkojille 84.165 euron suuruisen vahingon. - - -

Syyttäjä on vaatinut, että A on tuomittava menettämään valtiolle rikoksen tuottamana taloudellisena hyötynä se osa syyksiluettavasta määrästä, mitä ei tuomita velkojille vahingonkorvauksena. Rikoshyötynä tuomitaan siten valtiolle menetetyksi 22.290,66 euroa.

I-SHO:2022:2

Todistelu - Hyödyntämiskielto

Yhdysvaltojen liittovaltion poliisi (FBI) oli toteuttanut peiteoperaation, jossa niin kutsuttujen Anom-puhelimien välinen Suomessa tapahtunut viestiliikenne oli käyttäjien tietämättä tallentunut FBI:n palvelimelle. Kysymys siitä, voitiinko tällä tavalla hankittua viestintää hyödyntää todisteena rikosasiassa.

I-SHO:2022:5

Huumausainerikos - Törkeä huumausainerikos

Todistelu - Hyödyntämiskielto - Näytön arviointi

Yhdysvaltojen liittovaltion poliisi (FBI) oli toteuttanut peiteoperaation, jossa niin kutsuttujen Anom-puhelimien välinen Suomessa tapahtunut viestiliikenne oli käyttäjien tietämättä tallentunut FBI:n palvelimelle. Kysymys siitä, mikä merkitys viestinnän hankintatavalla oli viestien näyttöarvoon todisteena. Ks. Itä-Suomen hovioikeus [2022:2](#) (ratkaisu nro 185).

VL:2022-91

Huumausainerikos - Törkeä huumausainerikos

Rikokseen osallisuus - Rikoskumppanuus - Avunanto

Todistelu - Hyödyntämiskielto

Kysymys FBI:n peiteoperaatiossa ns. Anom-puhelimista saatujen viestien hyödyntämisestä todisteena muun ohella törkeää huumausainerikosta koskevassa asiassa.

Kysymys myös siitä, oliko huumausaineen säilyttäminen toisen henkilön lukuun huumausainerikoksena rangaistavaa hallussapitoa vai avunantoa toisen henkilön huumausainerikokseen.

VaaHO:2022:6

Oikeusapu - Avustajan palkkio

Asianomistajan avustajaksi oikeusapulain nojalla määrätyllä avustajalla ei ollut oikeutta palkkioon hovioikeudesta, kun vastaajan haettua säädetyssä järjestyksessä muutosta käräjäoikeuden tuomioon tälle ei ollut myönnetty jatkokäsittelylupaa, ja asia oli ratkaistu vastauksia pyytämättä (OK 25a:13).

VaaHO:2022:9

Ampuma-aserikos

Luvallisten patruunoiden säilyttäminen

Hovioikeus katsoi, että luvallisesti hallussapidettyjen patruunoiden ja nallien ampuma-aselain vastainen säilyttäminen ei ole rangaistavaa rikoslain mukaisena ampuma-aserikoksena eikä myöskään ampuma-aselain mukaisena ampuma-aserikkomuksena.

VaaHO:2022:10

Todistelu - Näytön arviointi

Moottorikulkuneuvon käyttövarkaus

Rikoksen kohteena olleen moottoripyörän ohjaustangon kahvasta löytynyttä vastaajan DNA-tunnistetta ei muun syytteessä tarkoitettua tekoa ja sen olosuhteita koskevan näytön puuttuessa pidetty yksinään niin vakuuttavana näyttönä, että vastaaja olisi vastoin kiistämistään voitu tuomita moottorikulkuneuvon käyttövarkaudesta tai että tältä olisi langettav van rikostuomion uhalla voitu edellyttää selityksen esittämistä sanotulle löydökselle.

THO:2022:5

Laittoman maahantulon järjestäminen - Hyväksyttävät syyt

A oli tuonut Kreikasta Ruotsin kautta Suomeen kaksi lasta, joiden iät olivat noin 6 vuotta ja noin 9-10 vuotta ja joilla ei ollut maahantuloon oikeuttavia asiakirjoja. Lapset olivat Afganistanin kansalaisia. He olivat A:n sisarusten lapsia.

Hovioikeus katsoi, että tekoa oli kokonaisuutena ottaen pidettävä rikoslain 17 luvun 8 §:n 2 momentissa tarkoitetuista hyväksyttävistä syistä tehtynä. Syyte laittoman maahantulon järjestämisestä hylättiin. (Äänestys)

THO:2022:6

Rangaistuksen määrääminen - Yhteinen rangaistus - Aikaisemmin tuomitun vankeusrangaistuksen huomioon ottaminen

Sakko

A oli tuomittu vahingonteosta ja virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta yhteiseen ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Tämän jälkeen käräjäoikeus on tuominnut A:n kahdesta vahingonteosta, lievistä vahingonteosta ja haitanteosta virkamiehelle yhteiseen 40 päiväsakon sakkorangaistukseen. Kysymys siitä, voitiinko aikaisempi ehdollinen vankeusrangaistus katsoa riittäväksi seuraamukseksi myös myöhemmin käsiteltäviksi tulleista teoista, kun kaikista rikoksista olisi voitu tuomita rangaistus samalla kertaa.

Nyt kysymyksessä olevilla rikoksilla ei ole yhteyttä aiempiin rikoksiin, eikä niitä ole tekojen määrää ja toteuttamistapa huomioon ottaen pidettävä rangaistusarvoltaan aivan vähäisinä tekoina. Näihin seikkoihin nähden on ilmeistä, että rangaistus olisi ollut enemmän kuin 5 kuukautta vankeutta siinä tapauksessa, että nyt käsiteltävänä olevat rikokset olisi käsitelty yhtä aikaa 16.4.2021 tuomittujen rikosten kanssa. Kun A:lle on nyt kysymyksessä olevassa asiassa tuomittu sakkorangaistus eli vankeusrangaistusta lievempi seuraamus, käräjäoikeuden A:lle erikseen tuomitsema 40 päiväsakon sakkorangaistus ei ole johtanut A:n kannalta ankarampaan seuraamukseen.

HelHO:2022:1

Oikeudenkäyntiavustaja - Avustajan palkkio - Oikeusturvavakuutuksen omavastuuosuus

Oikeudenkäyntiavustaja - Avustajamääräyksen peruuttaminen

Käräjäoikeus oli määrännyt kahden asianomistajan avustajat oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (rikosoikeudenkäyntilaki) 2 luvun 1 a §:n tarkoittamiksi oikeudenkäyntiavustajiksi siten, että toisen heistä määräys oli rajoitettu asianomistajan oikeusturvavakuutuksen 15 prosentin omavastuuosuuteen ja toisen 20 prosentin omavastuuosuuteen. Lisäksi käräjäoikeus oli määrännyt kyseiset avustajanpalkkiot maksettavaksi yleisten oikeudenkäyntikulujen koskevien säännösten nojalla. Hovioikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla, ettei mainitun lainkohdan nojalla avustajamääräyksen saaneen avustajan palkkiota määrättäessä tullut soveltaa oikeusapulain 3 b §:ää, jossa säädetään oikeusturvavakuutuksen vaikutuksesta oikeusapuun, ja määräsi avustajanpalkkiot maksettavaksi oikeusavun palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:ssä säädetyn 110 euron tuntipalkkion perusteella. Hovioikeudessa oli kysymys myös avustajamääräyksen peruuttamisen edellytyksistä.

Asian ovat vahvennetussa kokoonpanossa ratkaisseet:

- presidentti Asko Välimaa
- hovioikeudenneuvos Taina Tuohino
- hovioikeudenneuvos Pekka Haapaniemi
- hovioikeudenneuvos Jaana Helander
- hovioikeudenneuvos Kristina Isaksson
- hovioikeudenneuvos Oskar Kulmala
- asessori Johanna Pihlajamaa

Äänestetty.

VL:2022-82 (Tämä on myönnetty Rovaniemen hovioikeuden ratkaisusta)

Oikeudenkäyntikulut - Oikeusturvavakuutus - Oikeusturvavakuutuksen omavastuuosuus

Rikosasian asianomistajalle oli määrätty oikeudenkäyntiavustaja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 1 a §:n nojalla oikeudenkäyntiä varten. Kysymys siitä, tuliko asianomistajan oikeusturvavakuutuksen omavastuuosuus korvata valtion varoista ja edellyttääkö korvaus selvitystä taloudellisista olosuhteista.

RHO:2022:1

Sakko

Sakon muuntorangaistus

Kysymys sakon muuntorangaistuksen määräämättä jättämisen edellytyksistä.

EOA

EOA: Esitutkintojen kestoon poliisissa on monia syitä mutta vähän parannuskeinoja, [1510/2021](#)

Jos esitutkinta on viivästynyt kohtuuttomasti asiassa, joka ei etene oikeudenkäyntiin, viranomaisten tulisi OA:n mielestä antaa asianosaisille oma-aloitteisesti **tieto mahdollisuudesta hakea Valtiokonttorilta kärsimyskorvausta**. Tämä on viivästyneen esitutkinnan asianosaisen ensivaiheen oikeussuojakeino ennen mahdollisen kanteen nostamista valtiota vastaan. Viivästyshyvitysten maksamisesta julkiselle vallalle aiheutuvat kustannukset voisivat myös edistää voimavarojen kohdentamista viivästysten välttämiseen.

EOA: Poliisin haalarikameratoiminnassa oikeudellisia ongelmia [2017/2021](#)

Mielestäni on hyvin ongelmallista, että Poliisihallituksen ohjeen mukaisessa menettelyssä kameraa käyttäneellä poliisimiehellä on periaatteessa mahdollisuus poistaa tallenteelta sellaiset osat, jotka voisivat olla hänen oman menettelynsä moitittavuuden arvioinnin kannalta raskauttavia. Kun kysymys on virkatoiminnassa syntyneestä olemassa olevasta tallenteesta, sillä olevien sanotunlaisten tietojen poistaminen tarkoittaisi viranomaisen hallussa jo olevan näytön eli olemassa olevan todisteen hävittämistä.

Oikeusasiamiehen ratkaisu epäillyn oikeudesta valita avustajansa 5759/2021

EOA Jääskeläinen: Poliisilaitoksen mukaan ylikomisarion esittämät perustelut avustajan valinnalle ovat ymmärrettäviä ja muodostettua 13 avustajan listaa voinee pitää esitutkintalain 4 luvun 10 §:n edellyttämällä tavalla ”riittävän laajana avustajapiirinä”. Kuitenkin tällä tavoin poliisin toimesta rajattuja avustajalistoja voidaan lausunnon mukaan pitää kritiikille alttiina poliisin toiminnan luotettavuuden ja tasapuolisuuden sekä erityisesti vapaan avustajanvalinnan näkökulmasta katsoen. - - -

Asiassa ei ole tullut ilmi tukea kantelussa esitetyille epäilyille siitä, että poliisi esittäisi kiinnitetulle valikoidun listan mahdollisista avustajista, jotka poliisi on arvioinut poliisin kannalta ”edullisiksi”. Poliisin on kuitenkin aina kiinnitettävä toiminnassaan huomiota paitsi tosiasialliseen puolueettomuuteen, myös siihen miltä toiminta näyttää ulospäin. Tästä näkökulmasta poliisin on myös avustajan valinnassa avustaessaan vältettävä menettelytapoja, jotka voivat olla omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Tätä edellyttää jo poliisin hallinnosta annetun lain 15 f §.

EOA arvostelee poliisin menettelyä pankkitilin takavarikoimisessa

Kantelija arvosteli Helsingin poliisilaitoksen menettelyä pankkitilin takavarikoimisessa. Kantelijan mukaan hän ei saanut takavarikosta mitään tietoa etukäteen. Kantelijan mukaan hänelle ei yritetty myöskään soittaa, eikä hän itse saanut alussa yhteyttä tutkijaan.

Kantelijan mukaan hän jäi ilman ruokaa, kun hän ei voinut käyttää tiliään. Hän kysyi lisäksi, mitä hän olisi tehnyt, jos hän olisi tarvinnut tärkeää lääkettä.

Helsingin poliisilaitos kirjasi 12.11.2020 rikosilmoituksen lievistä petoksesta. Ilmoituksen mukaan kantelija oli 20.10.2020 myynyt asianomistajalle 30 euroa maksavan laturin. Asianomistajan mukaan hän maksoi kauppasumman sekä postikulut (yhteensä 35 euroa) kantelijan tilille, mutta hän ei koskaan saanut ostamaansa laturia. Kantelijan käyttämä Nordean pankkitili määrättiin 13.11.2020 komisario A:n määräyksellä takavarikoitavaksi.

Takavarikkomääräyksessä – – – lukee seuraavaa:

”13.11.2020 määrätään kantelijan [nimi poistettu] Nordea Bank Oyj:n tili [tilinumero poistettu] jäädytettäväksi; tili, tilillä olevat ja tilille tulevat varat määrätään takavarikoiduiksi esitutkinnan ajaksi tai kunnes toisin määrätään.

Samalla määrätään tiliin mahdollisesti liitetyt verkkopankkitunnukset takavarikoiduiksi.”

Takavarikko perustui pakkokeinolain 7 luvun 1 §:n 1 momentin 2 (rikoksella joltakulta viety) ja 3 (tuomitaan menetetyksi) kohtiin. Lisätietoihin perusteluiden osalta on pöytäkirjaan kirjattu ”Poliisilla on syytä epäillä, että tilille on ohjattu petoksella saatuja varoja”. - - -

Nyt tutkimani kantelu herättää myös yleisempiä kysymyksiä. Takavarikolla kuten muillakin pakkokeinoilla puututaan epäiltyjen perusoikeuksiin. Pakkokeinolainsäädännön tulee olla täsmällistä ja tarkkarajaista. Lisäksi korostan, että perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien suoja vesittyy, jos niihin puuttumisen mahdollistavien pakkokeinojen käytön edellytyksiä ei tulkita asianmukaisen tiukasti. **Laajentavat tulkinnat ovat hyvin ongelmallisia. Tähän liittyen totean, että edellytysten täytyessä poliisi voi tarvittaessa käyttää vakuustakavarikkoa; takavarikon käyttöalaa ei pidä ulottaa alueelle, johon vakuustakavarikko on tarkoitettu.**

Lainsäädäntö sallii sen, että **pankkitilillä jo olevat rikoksella asianomistajalta viedyksi yksilöitävissä olevat varat voidaan tiettyjen edellytysten täytyessä takavarikoida.** Tältä osin en näe lainsäädännön taikka poliisin nykyisten ohjeistuksen kannalta ongelmia. Sen sijaan kuten olen edellä todennut, **epäillyn tilille takavarikkopäätöksen jälkeen mahdollisesti myöhemmin tulevien varojen ”ennakollinen” takavarikointi ei ole sallittua.** Pakkokeinolaissa ei ole nimenomaisia säännöksiä siitä, että pankkitilien käyttö voitaisiin estää esimerkiksi asianomistajien etujen turvaamiseksi. Lain esitöissä on käsitelty vain tilillä jo olevien varojen takavarikkoa eikä lainsäätäjällä näytä arvoineen muita tilanteita. Myöskään oikeuskirjallisuudesta tai oikeuskäytännöstä ei näytä olevan saatavissa perusteltuja linjanvetoja tilin ja verkkopankkitunnusten takavarikoimisesta. Tilin ja verkkopankkitunnusten takavarikoimisen osalta ei ilmeisestikään ole olemassa poliisihallinnossa sisäistä ohjeistusta. Näyttää siltä, että pankkitilin takavarikko on Helsingin poliisilaitoksen osalta ainakin sen petosrikosyksikössä muodostunutta käytäntöä. Epäselväksi jää, onko tällainen takavarikkokäytäntö voimassa myös muissa poliisilaitoksissa. Pidän sinänsä hyvinkin ymmärrettävinä selvityksissä esitettyjä näkökantoja myyntipetosten esitutkinnasta ja vaikeuteen saada

riittävän tehokkaasti turvattua rikoksella vietyjä varoja hyvinkin ”nopeatempoisessa” rikostyypissä, missä rahat siirtyvät tililtä toiselle tai nostetaan nopeastikin. Poliisi voi kuitenkin hyvässäkin tarkoituksessa käyttää esitutkinnassa vain lainsäädännön mukaisia pakkokeinoja. Esimerkiksi **pankkitilin ”jäädymistä” ei pakkokeinolaki tunne**. Pidän myös mahdollisuutta tilin takavarikoimiseen epäselvänä ja siten pakkokeinolainsäädännöltä edellytettävän tarkkarajaisuuden ja tulkinnan asiamukaisen tiukkuuden kannalta hyvin ongelmallisena.

AOA: Kielteiselle päätökselle vangin haettua avolaitokseen ei ilmennyt riittäviä perusteita – RISEn on selvitettävä onko vangilla yhteyksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen

Kantelija arvosteli kantelussaan Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen tekemää kielteistä avolaitospäätöstä, jota perusteltiin hänen rikollisuutensa kiinnittyneellä sosiaalisella piirillä. Kantelijan käsityksen mukaan kyseinen piiri koostuu hänen entisestä puolisoistansa ja lapsensa isästä, jonka kanssa hänellä on yhteishuoltajuus ja jonka luona alaikäinen lapsi asuu hänen tuomionsa ajan. Kantelijan mukaan päätöksestä saa sen käsityksen, että avolaitokseen päästäkseen hänen tulisi katkaista välit lapsensa isään, jolloin hänen yhteytensä myös lapseen katkeaisi. Kantelijan mukaan kielteisessä päätöksessä ei ole huomioitu hänelle laadittua rangaistusajan suunnitelmaa.

”Käsitykseni mukaan vangin on paljon vaikeampaa itse osoittaa ja todistaa, että tällaista yhteydenpitoa ei ole tapahtunut.”

Oka

Kiskonnantapainen työsyRJintä

[Apulaisoikeuskanslerin ratkaisu OKV/1576/70/2022 \(pdf\)](#)

Apulaisoikeuskansleri siirsi kantelun käsittelyn Poliisihallitukselle. Kanteluratkaisussaan Poliisihallitus totesi, että päätös oli asianmukaisesti perusteltu ja tutkinnanjohtajan oli toiminut harkintavaltansa rajoissa. Apulaisoikeuskansleri otti omana aloitteena tutkittavaksi Poliisihallituksen kanteluratkaisun ja sitä koskevan poliisilaitoksen päätöksen.

Selvityksistä ilmeni, että poliisi oli hyväksynyt kantelijan kertoman siitä, että hän **oli työskennellyt yli kahden kuukauden ajan yhtiössä palkatta ja ilman kirjallista sopimusta osin siksi, ettei hänen puolisonsa työsuhdetta irtisanota**. Poliisihallitus totesi, että kantelija oli toiminut sopimusta solmiessaan vapaaehtoisena ja suostuminen oli tapahtunut kantelijan omista intresseistä.

Apulaisoikeuskansleri totesi, että työsyRJinnän tai kiskonnantapaisen työsyRJinnän tunnusmerkistö ei edellytä erehdyttämistä. Säännösten tarkoituksena on turvata työntekijöiden yhdenvertainen kohtelu ja estää heikomman osapuolen hyväksikäyttö työsuhteissa. Työntekijöitä tulee kohdella yhdenvertaisesti, eikä esimerkiksi työntekijöiden perhesuhteita saa

käyttää hyväksi saattamiseksi heikompaan asemaan. **Työntekijän suostumus työehtoihin ei poista teon rangaistavuutta.** Asiassa ei myöskään ilmennyt, että poliisi olisi ottanut arvioissaan huomioon niitä olosuhteita, joissa palkattomaan työskentelyyn oli suostuttu.

Oikeuskanslerinviraston tarkastushavainto johti toimenpiteiden sumaan, myös asianajaja sai varoituksen

Apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalainen kirjoittaa viraston verkkosivuilla, kuinka rutini-
luonteinen rikostuomioiden tarkastus johti siihen, että kärjätuomari sai syytteen ja tuomittiin varoitukseen, asianajajan osalta käynnistyi valvontamenettely ja hovioikeuden jäsenet saivat huomautuksen.

”Korkein oikeus antoi 4.5.2022 tuomion tuottamuksellista virkavelvollisuuden rikkomista koskevassa asiassa (R/2021/171, nro 795), jossa se vahvisti hovioikeuden tuomitseman kärjätuomarille annetun varoituksen. Kärjätuomari oli tuominnut vastaajan 40 päivän vankeuteen teosta, joka oli rikosoikeudellisesti vanhentunut. Eli syyte olisi tullut jo alun perin hylätä. Korkeimman oikeuden tuomiosta kirjoitettiin myös mediassa (HS, 4.5.2022).

Korkeimman oikeuden tuomio on varsin pitkän ja monipolvisen prosessin yksi päätös, jossa oikeuskanslerin laillisuusvalvonnalla oli olennainen merkitys. Tapauksella oli myös laajempia laillisuusvalvonnallisia vaikutuksia.”

--

Vanhentuneesta rikoksesta tuomitun vastaajan avustajana toimineen asianajajan menettelyn oikeuskansleri siirsi 3.10.2019 (OKV/82/41/2019) valvontalautakunnan arvioitavaksi. Asianajaja ei ollut päämiestään puolustaessaan ja kärjäoikeuden tuomiosta valittaessaan kiinnittänyt huomiota siihen, että päämies oli syytteessä ja tämä tuomittiin teosta, joka oli rikoksena vanhentunut. Valvontalautakunta totesi ratkaisussaan, että asianajaja oli menetellyt asiassa ilmeisen huolimattomasti ja ammattitaidottomasti ja siten hyvän asianajajatavan vastaisesti. **Valvontalautakunta antoi asianajajalle varoituksen.**

EIT

Huom!

- Valitusaika Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen lyheni neljään kuukauteen viimeisestä säännöllisen muutoksenhaun lopullisesta ratkaisusta.
- EIT avasi uuden tiedonjakoalustan
 - The platform presents the latest analysis of case-law developments in a thematic and contextualised manner through particular Convention Articles and Transversal Themes. The materials produced by the Registry are supplemented by documents and links of more general case-law relevance. The platform's content is updated weekly, making it a comprehensive and up-to-date source of Convention case-law analysis.

- <https://ks.echr.coe.int/en/web/echr-ks/>

Sanchez-Sanchez v. UK, 3.11.2022

Extradition of the applicant would not be in violation of the European Convention

The case of [Sanchez-Sanchez v. the United Kingdom](#) (application no. 22854/20) concerned the requested extradition of Mr Sanchez-Sanchez, a Mexican national, to the United States of America (USA) to face trial for drug dealing and trafficking, where he alleged that **there was a possibility that he might, if convicted, be sentenced to life imprisonment without parole.**

In today's **Grand Chamber** judgment¹, the European Court of Human Rights held, unanimously, that Mr Sanchez-Sanchez's extradition to the United States **would not be in violation of Article 3 (prohibition of inhuman or degrading treatment)** of the European Convention on Human Rights.

The Court found that, while the principles set out in the Court's **previous case-law must be applied in domestic cases**, an adapted approach was called for in an extradition case such as this, where the applicant has been **neither convicted nor sentenced**, and where the finding of a violation could prevent him from standing trial. **It subsequently overruled the case-law in *Trabelsi v. Belgium* for this non-domestic case**, underlining, however, that that in no way undermined its position that the extradition of a person by a Contracting State raised problems where there were serious grounds to believe that he would run a real risk of being subjected to treatment contrary to Article 3 of the Convention in the requesting State.

In extradition cases, the Court held that, first, it was up to the applicant to demonstrate that there was a **real risk** that, if convicted, **he would be given a sentence of life imprisonment without parole.** Then, in keeping with the essence of the case-law in [Vinter and Others v. the UK](#), the sending State must ascertain, prior to authorising extradition, that **a mechanism of sentence review existed in the requesting State** which would allow the domestic authorities to consider the prisoner's progress towards rehabilitation or any other ground for release based on his or her behaviour or other circumstances.

In the case of Mr Sanchez-Sanchez, the Court held that he had not shown that, in the event of his conviction in the United States of the offences charged, there would be a **real risk** that he would be given a sentence of life imprisonment without parole. **There was therefore no need to carry out the second stage of the analysis.**

McCallum v. Italy, 3.11.2022

Applicant's extradition to Michigan for murder trial did not risk inhuman or degrading punishment

In its decision in the case of [McCallum v. Italy](#) (application no. 20863/21) the Grand Chamber of the European Court of Human Rights has unanimously declared the application **inadmissible**. The decision is final.

The case concerned the applicant's **potential extradition** to the United States of America, where she was wanted as **a suspect in the murder of her then husband and the burning of his corpse.**

The Court ruled Ms McCallum's application inadmissible, as the **US authorities had given a commitment that she could not be sentenced to life imprisonment without the possibility of parole** and she thus was not at risk of a sentence that would amount to inhuman or degrading punishment.

A legal summary of this case will be available in the Court's database HUDOC ([link](#)).

Bjarki H. Diego v. Iceland (application no. 30965/17)

Todistajana annetun kertomuksen käyttö näyttönä oli EIS 6 artiklan vastaista kun henkilö oli ollut rikoksesta epäilty kertomuksen antaessaan

- the Court did find that the Icelandic authorities had been negligent with regards to the investigation against Mr Diego. In particular, the prosecutor had interviewed Mr Diego as a witness in the case, despite his effectively having been treated as a suspect at the time, his phone having been tapped as a result, and the transcript of that interview subsequently being introduced as evidence before court. The Government were unable to show that this had not undermined the fairness of the trial.

Toivanen v. Suomi, hallitukselta pyydetty vastinetta

- EIT kiinnostunut hovioikeuden menettelystä: lupalakimiehen toimiluvan peruuttamisasia siirrettiin vahvennettuun jaostoon sen jälkeen kun kolmijäseninen jaosto oli hyväksynyt valituksen.
- Samanlaisia tapauksia on Suomessa ollut toistuvasti.
- Esim: **Pohjois-Suomen HAO 2.9.2022 1181/2022**

Asian ovat ratkaisseet ylituomari Mikko Pikkujämsä sekä hallinto-oikeustuomarit Marja-Riitta Tuisku (eri mieltä), Renne Pulkkinen (eri mieltä) ja Hilppa Tuomola. Asian esittelijä Minna Mattila (eri mieltä).

Asiaa ratkaistaessa on toimitettu äänestys. Vähemmistöön jääneet hallinto-oikeuden jäsenet ja esittelijä olisivat kumonnet valituksenalaisen päätöksen ja palauttaneet asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi matkakorvauksen maksamiseksi oppilaalle asuntolan ja kodin välisiin viikonloppu- ja lomamatkoihin. Ratkaisu perustui keskeisesti siihen, että oppivelvollisuuslain 19 §:n 1 momentin säännös, joka estää matkakorvauksen saamisen muuhun kuin lähimpään monialaiseen ammattioppilaitokseen, oli Suomen perustuslain vastaisena jätettävä perustuslain 106 §:n nojalla tässä asiassa soveltamatta.

Vool and Toomik v. Estonia (applications nos. 7613/18 and 12222/18)

Vankeusvankien ja tutkintavankien erilainen poistumislupakäytäntö Virossa syrjintää koskevan EIS artiklan vastaista

- The applicants, Tarko Vool and Janek Toomik, are Estonian nationals who were born in 1988 and 1971 and live in the towns of Võru and Jõgeva (Estonia) respectively.
- The case concerns the statutory ban on remand prisoners from having long-term family visits, despite such visits being generally authorised for convicted prisoners. Mr Vool was remanded in custody in April 2014 on suspicion of extortion and of being

a member of a criminal organisation, while Mr Toomik was remanded in custody in December 2011 suspected of handling a large quantity of narcotic drugs. During their time on remand, they were not allowed long-term – unsupervised visits of 24-72 hours – with their families.

- Relying on Articles 8 (right to respect for private and family life) and 14 (prohibition of discrimination) of the European Convention on Human Rights, the applicants complain that they had no right to long-term visits during their detention on remand whereas convicted persons serving their prison terms did.
- Violation of Article 14 in conjunction with Article 8

Angerjäv and Greinoman v. Estonia (nos. 16358/18 and 34964/18)

The applicants, Mart Angerjäv and Maksim Greinoman, are Estonian nationals who were born in 1980 and 1979 and live in Viimsi and Tallinn respectively. They are both lawyers. The case concerns the applicants' attempts to challenge their removal from civil-court proceedings, in which they were acting as counsel, by judges and the impact their removal had on their private lives. Mr Angerjäv was removed from a case before the Harju County Court for alleged inappropriate behaviour, bad faith and contempt of court. In Mr Greinoman's case, removal had been ordered in a case before the same court for allegedly acting irresponsibly and for dishonesty. Relying on Article 6 § 1 (right to a fair trial) and Article 8 (right to respect for private and family life), the applicants complain of the impossibility for them to challenge the decisions by which they had been removed from court proceedings in which they had been representing their clients. They raise doubts as to the partiality of the judges who removed them and note that they had not been heard before their removal. They also complain of loss of earnings and reputational damage as a result.

The Court declared the complaint concerning Article 8 inadmissible and that Article 6 § 1 didn't applied in the present case

Application no. [1277/22](#)

Jesse Joonas LÄHTEENMÄKI
against Finland

The applicant was arrested (date unknown) on charges of an aggravated drugs offence. His detention on remand was ordered relying on chapter 2, section 5, subsection 2 b) of the Coercive Measures Act as there was reason to suspect that the applicant would hinder the investigation or the trial by destroying, defacing, altering or concealing evidence or influencing a witness, an injured party, an expert or an accomplice.

The applicant confessed to having committed the offence in question when heard by the police on 7 March 2021 as well as at the trial which commenced on 17 March 2021. On 18 March 2021 he requested to be released as **there was no more reason to suspect that he would hinder the clarification of the matter** and as all his co-accused had already been released and none of them had been called by the prosecution to give evidence against him.

His request was refused by the District Court as well as by the Court of Appeal. The Supreme Court did not grant the applicant leave to appeal.

The applicant complains, under Article 5 of the Convention, about the lack of relevant and sufficient reasons for the continuation of his detention after he had confessed having committed the offence he was suspected of and as the requirements of the investigation did no longer suffice to justify his further detention.

EU-tuomioistuin

C-804/21 PPU, 28.4.2022

- Suomessa pidätetyt romanialaiset on vapautettava, koska heitä ei ole luovutettu määrääjassa Romaniaan.
- Kun henkilöä ei ole luovutettu vahvistetussa määrääjassa, hänet on päästettävä vapaaksi.
- > KKO:2022:36

Tuomio yhdistetyissä asioissa C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU Openbaar Ministerie

- EU-tuomioistuin arvioi voidaanko Puolan antama pidätysmääräys panna täytäntöön Puolan tuomioistuinlaitoksen riippumattomuusongelmien vuoksi
- Kieltäytyminen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta: unionin tuomioistuin täsmentää arviointiperusteet, joiden avulla täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomais voi arvioida mahdollista vaaraa siitä, että etsityn henkilön perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan.

Unionin tuomioistuimen tuomio yhdistetyissä asioissa C-339/20 | VD ja C-397/20 | SR

- **Sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajien velvoittaminen ennaltaehkäisevästi markkinoiden väärinkäyttöön liittyvien rikosten torjumiseksi säilyttämään tietoliikennetietoja yleisesti ja erotuksetta vuoden ajan niiden tallennuspäivästä, ei ole sallittua.**
- Unionin tuomioistuin muistuttaa kuitenkin, että tällaisen säilyttämisen avulla saatujen todisteiden hyväksyttävyys kuuluu jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaisesti kansallisen oikeuden alaan, edellyttäen, että

erityisesti vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita noudatetaan. **Tehokkuusperiaate velvoittaa kansallisen rikostuomioistuimen jättämään huomiotta tiedot ja todisteet, jotka on hankittu unionin oikeuden vastaisella tietojen yleisesti ja erotuksetta tapahtuvalla säilyttämisellä**, jos kyseiset henkilöt eivät voi tehokkaasti ilmaista käsitystään näistä tiedoista ja todisteista, jotka ovat peräisin alalta, jota tuomarit eivät tunne, ja jotka voivat vaikuttaa ratkaisevalla tavalla tosiseikkojen arviointiin.

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-569/20 Spetsializirana prokuratura

- Kun syytetoimenpiteiden kohteena olevaa henkilöä ei kyetä löytämään, asia voidaan ratkaista hänen poissa ollessaan tai hänet voidaan tuomita poissaolevana, mutta hänellä on tämän jälkeen oltava oikeus saada oikeudenkäynti uudelleen vireille asiaky-symyksen käsittelemiseksi uudelleen hänen läsnä ollessaan.